

172.2

ปี 4177

9.2

คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

-2 พ.ศ. 2535

ปริญญาโท
ของ
นายปรีชา ชันธไพฑูริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มกราคม 2535

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

182042

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ทวีบุรณ์ หอมเย็น)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ทวีบุรณ์ หอมเย็น)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

..... กรรมการ
(อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสด)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ .22.. เดือน ..มกราคม..... พ.ศ. 2535

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีด้วยความกรุณาของท่าน รศ. ทวีบุรณีย์ ทอมเย็น รศ. ดร. สุนทร โคตรบรรเทา และอาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสน์ ที่ได้ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ นายวีระ บุญยานิวาส ผู้อำนวยการพิเศษ กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา นายกมล ธิโสภา ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาคุณธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นายปัญญา น้าเพ็ชร อุปนายกสมาคมพุทธสถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายแผ้ว ดิษยรักษ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย และนายกฤษณะ สุทธิพงษ์ ศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน และส่งคืนทันเวลาที่กำหนด และ ดร. กิรติ ศรีวิเชียร ที่ได้ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล

และขอขอบคุณ อาจารย์อุเทน เจริญกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ตลอดจนเพื่อนครูโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยที่ได้ให้กำลังใจ และช่วยเหลือด้านต่าง ๆ อย่างดียิ่ง

สุดท้ายขอขอบคุณ คุณจงดี ชันธไพศรี นางสาวศุทธิรัตน์ ชันธไพศรี นายเกษม ชันธไพศรี และเด็กชายสุทัศน์ ชันธไพศรี ซึ่งคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยเกิดมีความวิริยะอุตสาหะ เมื่อประสบอุปสรรค จนกระทั่งทำการวิจัยได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นายปรีชา ชันธไพศรี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	✓ ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	4
	/ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบ เขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	สมมุติฐานการค้นคว้า	6
	คำนิยามศัพท์	6
2	เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	ความหมายของคุณธรรม	8
	ขอบข่ายของคุณธรรม	11
	คุณสมบัติของผู้บริหาร	11
	คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร	14
	ที่มาแห่งคุณธรรม 4 ประการ	16
	ความหมายแต่ละประการของคุณธรรม 4 ประการ	17
	แผนพัฒนาคุณธรรม	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26

บทที่	หน้า
3	32
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	32
ประชากรที่ศึกษา	32
กลุ่มตัวอย่าง	34
วิธีสร้าง เครื่องมือ	37
วิธีรวบรวมข้อมูล	39
วิธีจัดกระทำข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4	42
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
5	95
สรุป อภิปรายผล และข้อ เสนอแนะ	95
ความมุ่งหมายของการวิจัย	95
* สมมุติฐานของการวิจัย	96
วิธีดำเนินการวิจัย	96
การวิเคราะห์ข้อมูล	98
* สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	98
อภิปรายผล	102
* ข้อ เสนอแนะ	105
* ข้อ เสนอแนะ เพื่อการทำวิจัยต่อไป	106

บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	113
ประวัติของผู้วิจัย	127

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรจำแนกตามโรงเรียน	32
2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	43
4 ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสุขภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนคร ศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วย บริหารโรงเรียน และครู	44
5 ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความรู้จักข่มใจตนเอง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนคร ศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	48
6 ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนคร ศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	51
7 ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในเรื่อง ความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนคร ศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	54
8 ด้านการรักษาสุขภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	57

9	ด้านการรู้จักข่มใจตนเองของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	65
10	ด้านความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	72
11	ด้านความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	79
12	เปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสำนึก การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	86
13	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านการรักษาสำนึก ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	89
14	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรม ในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	90

15	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรม ในด้าน ความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน และครู	91
16	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของการปฏิบัติตามคุณธรรม ในด้าน ความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน และครู	92
17	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ รวมกัน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู	93

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันสภาพปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมได้ทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดปัญหาทางด้านคุณธรรม ปรากฏการณ์เกี่ยวกับการปล้นฆ่า ข่มขืน และพหุคดีกรรม เป็นภัยต่อสังคมปรากฏอยู่ทั่วไป สังคมปัจจุบันนี้สนใจแต่การพัฒนาทางด้านวัตถุ ขาดความสนใจการพัฒนาทางด้านจิตใจ (สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. 2531 : 1062) การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุ ทำให้คนสมัยใหม่หลงใหลใฝ่ฝันต่อรูปธรรม ที่จะนำความสุขสบายมาให้แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม (เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์. 2527 : 12) นอกจากนี้วัฒนธรรมจากต่างประเทศ ที่สิ่งไหลเข้ามามีอิทธิพลในสังคมไทย ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติ ไม่สามารถกลั่นกรองสิ่งที่เหมาะสมได้ (คณะอนุกรรมการกลุ่มสื่อสารมวลชน. 2526 : 1) คุณธรรมของบุคคลในสังคมจึงมีลักษณะที่เสื่อมทรามลง ควรจะได้รับการเยียวยารักษาอย่างทันทั่วทั้งที่ เพราะสภาพจิตใจของคนปัจจุบันกำลังถูกคุกคามด้วยความเจริญรุดหน้าทางด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงตกเป็นทาสของวัตถุ ขณะเดียวกันกับที่คุณธรรมลดน้อยถอยลงไปจากจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาทางด้านคุณธรรม นานับประการ (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม. 2533 : 5)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว เป็นผลให้การบริหารองค์การต่าง ๆ ทั้งของรัฐ และเอกชน ต้องเตรียมผู้บริหารองค์การเหล่านั้นให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมที่เพียงพอ เพราะผู้บริหารย่อมเป็นตัวจักรสำคัญในองค์การ องค์การหนึ่งที่ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ โรงเรียน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งต้องรับผิดชอบให้การศึกษาแก่ประชากรในวัยรุ่นตอนต้น ต้องฝึกอบรมปลูกฝัง บุคลากร นักเรียน นักศึกษาในวัยดังกล่าว

ไม่ใช่แค่เพียงให้ความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการเท่านั้น การประพฤติปฏิบัติก็มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

บุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นตัวกุญแจไขไปสู่ความสำเร็จในด้านการปลูกฝัง อบรม เรื่อง คุณธรรมก็คือ ผู้บริหารหน่วยงานทั้งหลาย โดยตัวผู้บริหารจะต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาก่อน เป็นคนแรก และต้องปฏิบัติให้เป็นประจักษ์มาเสมอตลอดไปด้วย แล้วคนอื่นก็จะประพฤติปฏิบัติตามต่อไป (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2526 : 10) ซึ่งเรามักจะได้ยินคากล่าวอยู่เสมอว่า "ผู้ใหญ่ต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างแก่เด็ก"

ด้วยเหตุดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องของคุณธรรม จึงจัดตั้งสำนักงานพัฒนาคุณธรรม เมื่อ 4 ธันวาคม 2530 เพื่อที่จะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการครู - อาจารย์ เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนนักเรียน เยาวชน และประชาชนได้จัดโครงการพัฒนาคุณธรรม โดยมีการให้ความรู้และฝึกอบรมแก่ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ซึ่งได้เข้ารับการฝึกอบรม ด้านคุณธรรมประจำปีเสมอมา (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม. 2533 : 25) โครงการดังกล่าว เป็นโครงการพิเศษที่กระทรวงศึกษาธิการจัดขึ้น เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมของผู้บริหารและครู โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษานั้น ได้มีการจัดโครงการฝึกอบรมในลักษณะนี้ทุกจังหวัด โดย มุ่งป้องกันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม ซึ่งย่อมได้ผลมากกว่าการกำหนดมาตรการแก้ไข จังหวัด พระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดหนึ่งที่ทำให้ความสนใจ และเล็งเห็นความสำคัญ นอกจากรัฐบาล ในการฝึกอบรมผู้บริหาร สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรของสถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา ได้กำหนดเนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมไว้ด้วย โดยให้ ผู้บริหารได้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมสำหรับ ผู้บริหาร และสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานได้ จุดประสงค์หนึ่งในการฝึกอบรมนี้คือ ให้สามารถนำคุณธรรม จริยธรรม ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2530 : 16) คุณธรรมที่ผู้บริหารได้รับการฝึกอบรม

ประการหนึ่ง คือ คุณธรรม 4 ประการ ซึ่งเป็นคุณธรรมตามพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ดังนี้

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์เป็นธรรม
2. การรู้จักข่มใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น
3. การอดทน อดกลั้น อดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด
4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม. 2533: 10)

คุณธรรม 4 ประการ ดังกล่าว สามารถพิจารณาเทียบเคียงกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา อันได้แก่ มรวาาสธรรม ได้แก่ การรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน ความเสียสละ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง เคยเป็นเมืองหลวงเก่า มีประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม สืบทอดกันมานับศตวรรษ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบันก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม เช่นเดียวกัน ปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหาร และครู - อาจารย์ อันได้แก่ คุณธรรมในด้านการรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทน อดกลั้น อดออม และการรู้จักละวางความชั่ว ก็ได้รับความสนใจจากหลายฝ่าย จะเห็นได้จากโครงการฝึกอบรมด้านศีลธรรม คุณธรรมให้แก่ประชาชนชาว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงทำให้เกิดการตื่นตัวในการปฏิบัติตามคุณธรรม นอกจากนั้นหน่วยงานทางการศึกษาได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ได้จัดโครงการฝึกอบรมด้านคุณธรรมให้แก่ผู้บริหาร และครู ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การจัดทำแผนการดังกล่าว โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 29 โรงเรียน ได้จัดส่งผู้บริหาร ครู

ได้เข้าอบรมในด้านคุณธรรม ถ้าโครงการจัดอบรมดังกล่าวบังเกิดผลดี จะเป็นประโยชน์ในด้านการประพฤติปฏิบัติของผู้บริหาร ให้เป็นไปตามคุณธรรมที่พึงประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่บังเกิดผลในทางประพฤติปฏิบัติของผู้บริหาร จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาค้นคว้า และติดตามการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหาร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นประเด็นที่น่าติดตามศึกษา ค้นคว้า ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังต่อไปนี้

1. การรักษาสำนึก
2. การรู้จักข่มใจตนเอง
3. ความอดทน
4. ความเสียสละ

ได้เป็นไปตามจุดหมายของการฝึกอบรม หรือไม่ ผู้บริหารได้นำไปปฏิบัติในระดับใด

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสำนึก การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครู

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสำนึก การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน และครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลให้สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนสำหรับพัฒนาการฝึกอบรม คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อพัฒนาการปฏิบัติตามคุณธรรมให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ เป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนรวมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่
 - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 29 คน
 - 2.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 56 คน
 - 2.3 ครู จำนวน 1,495 คน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - 3.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 29 คน ได้จากประชากรจริง
 - 3.2 กลุ่มผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 56 คน ได้จากประชากรจริง
 - 3.3 กลุ่มครู จำนวน 306 คน ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ เคซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608 - 609) จากครูผู้สอนทั้งหมด 1,495 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของบุคลากร ดังนี้

4.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

4.1.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน

4.1.3 ครู

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู เกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่

4.2.1 การรักษาสัจจะ

4.2.2 การรู้จักข่มใจตนเอง

4.2.3 ความอดทน

4.2.4 ความเสียสละ

สมมติฐานการค้นคว้า

ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละของ ผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกัน

คำนิยามศัพท์

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียน และครูใหญ่โรงเรียน

3. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยฝ่ายบริการ

4. ครู หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5. คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติ เกี่ยวกับคุณงามความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ ซึ่งแนวปฏิบัติดังกล่าว จะเป็นแนวทางที่ดีแก่ บุคคลทั่วไป โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการกระทำความดีที่มีพฤติกรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม คุณธรรม 4 ประการ ประกอบด้วย

5.1 การรักษาสัจจะ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม จริงใจ พุดจริงทำจริง ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

5.2 การรู้จักข่มใจตนเอง หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่เกี่ยวกับการบังคับควบคุมจิตใจของตนเอง ในสิ่งที่ปัญหาบอกให้รู้ว่าควรทำ และสิ่งนั้น ๆ ถูกต้องด้วยเหตุผล สามารถควบคุมตนเอง ไม่ให้ทำในสิ่งชั่วร้าย ผิดศีลธรรม และกฎหมายบ้านเมือง

5.3 ความอดทน หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคล ในการตั้งใจทำหน้าที่ การงาน ให้บรรลุจุดหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็งอดทน โดยไม่ทอดทิ้งต่อปัญหาอุปสรรคใด ๆ

5.4 ความเสียสละ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคล ในการรู้จักละความเห็นแก่ตัว การทุ่มเทกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา ในการประพฤติปฏิบัติตน ให้เกิดประโยชน์ และความก้าวหน้าแก่บุคคล และหน่วยงานของตน และสังคม โดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ตอบแทน

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากเอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวกับ โดยแบ่งลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของคุณธรรม
2. ขอบข่ายของคุณธรรม
3. คุณสมบัติของผู้บริหาร
4. คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร
5. ที่มาแห่งคุณธรรม 4 ประการ
6. ความหมายในแต่ละประการของคุณธรรม 4 ประการ
7. แผนพัฒนาคุณธรรม
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของคุณธรรม

คำว่า "คุณธรรม" ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Virtue ตามแนวคิดทางสังคมนั้น นักปรัชญา เช่น โสเครตีส (Socrates) กล่าวว่า คุณธรรมคือ ความรู้ (Virtue is Knowledge) นั่นคือความรู้ก่อให้เกิดสาระของคุณธรรม คุณธรรมเป็นสิ่งที่เด่นสิ่งหนึ่ง ซึ่งติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นพันธุกรรม เปลี่ยนแปลงไปบ้างเมื่อได้รับการศึกษา การปฏิบัติและฝึกฝน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเพลโต (Plato) ที่กล่าวว่า มนุษย์ไม่สามารถปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ถ้าหากเขาไม่รู้ว่าเขากำลังทำอะไร ทำเพื่ออะไร ทำอย่างไร คุณธรรมทุกอย่าง

ต้องเกิดจากความรู้อื่น และไม่ใช่ความรู้ที่เป็นเหตุขง หากแต่เป็นความรู้ที่เกิดจากปฏิบัติ (ชัยวัฒน์ อัครพัฒน์. 2525 : 72) และเพลโต ยังได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรม หมายถึง การกระทำซึ่งเกิดจากความเข้าใจคุณค่าอันแท้จริงด้วยปัญญา คุณธรรมทางปรัชญา ต้องอาศัยปัญญาและความเข้าใจในหลักแห่งคุณธรรมนั้น คุณธรรม คือ การกระทำอันถูกต้องที่มาจากพื้นฐานอย่างอื่น เช่น ขนบธรรมเนียม นิสัย ประเพณี ความรู้สึกในทางดี ความโอบอ้อมอารี ความดีตามสัญชาตญาณ (ปรีชา ช่างขวัญยืน. 2514 : 123) ซึ่งใกล้เคียงกับความหมายที่ อริสโตเติล (Aristotle) ที่กล่าวว่า คุณธรรมเป็นสภาวะทางจิตใจที่มั่นคง ซึ่งแสดงตัวมาในรูปของการกระทำที่จริงจัง และอยู่ระหว่างกลางความสับสนซึ่งกำหนดโดยเหตุผล คือ บุคคลผู้มีปัญญาทางด้านปฏิบัติอาจกำหนดคุณธรรมได้ (ชัยวัฒน์ อัครพัฒน์. 2525 : 84)

กู๊ด (Good. 1973 : 641) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ 2 ประการ คือ ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ได้กระทำจนเคยชิน และหมายถึงคุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ดวงเดือน พันธุมนาวัน (2526 : 23) ซึ่งกล่าวว่า คุณธรรมคือ สิ่งที่สังคมเห็นว่าดีงาม ส่วนค่านิยม คือ สิ่งที่สังคมเห็นว่าสำคัญ

โลว์ (Lowe. 1976 : 17 - 18) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง สิ่งที่สังคมยึดถือเป็นข้ออ้างอิง (Frame of reference) บานาร์ท (Barnhart. 1967 : 2337) ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง ระบบของแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติที่ดี (System of ideas concerns with highest good conduct)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 448) และ วีรยุทธ - นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม คือหลักของความดี ความควรกระทำ

และความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางธรรมจริยา ทางศาสนา และทางวัฒนธรรม บุคคลยึดมั่น
คุณธรรมไว้เป็นหลักประจำใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน ทั้งนี้โดยมีความ
เชื่อว่าการประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น จะนำมาซึ่งความเจริญให้กับตนเอง และผู้อื่น เพื่อให้สังคม
เห็นระเบียบ และเป็นสุข (วิริยยุทธ - นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ. 2526 : 6) สำหรับ
สงวน สุทธิเลิศอรุณ กล่าวว่า คุณความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมิ
เป้าหมายว่า เป็นการทำความดี หรือ เป็นพฤติกรรมที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น
ความเสียสละ ความมีน้ำใจงาม ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความรักเด็ก และรักเพื่อน
มนุษย์ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2525 : 10)
ละม่อม ชัยโย และคนอื่น ๆ (2531 : 48) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง
ความดี หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึง คุณงามความดี

สำหรับทางด้านนักการศึกษา จะเน้นความหมายของคุณธรรมไปในทางที่ใช้ปัญญาเห็น
และคิดในทางที่ถูกต้องตั้งมั่นอันเป็นหลักธรรมที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ดังเช่น
พระราชวรมณี (พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์. 2527 : 34) ให้ความหมายไว้ว่า
คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล ซึ่งสอดคล้องกับ สุชีพ ปุณฺณานุภาพ
(2524 : 16) กล่าวว่า คุณธรรม แปลว่า ธรรมที่เป็นคุณ หรือธรรมคือ ความดี หมายถึง
คุณสมบัติทางกาย วาจาใจ ๆ ก็ตามที่เป็นคุณ ไม่เป็นโทษ เป็นฝ่ายดี มิใช่ฝ่ายชั่ว พระวิสุทธิญาณ
ได้ให้ความหมาย คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่จะต้องเพิ่มพูน หรือถือเป็นพิเศษประจำใจ
เช่น ความเสียสละ ความเมตตา กรุณา เป็นต้น (ทองเผยแพร่การศึกษา. 2504 : 116)
สำหรับพระวรงค์ดี วรธมโม (2522 : 36) ได้กล่าวว่า คุณธรรมคือ มนุษยธรรม ธรรมที่
ทำให้เป็นมนุษย์ เช่น เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีสัมมาคารวะ เสียสละ ให้อภัย มีความ
กตัญญูกตเวทิตะ มีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นต้น ซึ่งใกล้เคียงกับคำกล่าวของ สัจญา สัจญาวิวัฒน์
(2527 : 387) ที่ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง ความดี ความงาม ความซื่อสัตย์
ความพอดี ความอดทน ขยันหมั่นเพียร เป็นต้น

และ แสง จันทรงาม (2522 : 217) ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง คุณภาพจิตฝ่ายดีที่ควบคุมให้คนมีความประพฤติดี ความประพฤติในที่นี้หมายถึง พฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาทางความคิด คำพูด และการกระทำทางกาย

ขอบข่ายของคุณธรรม

สงวน สุทธิ เลิศอรุณ (2525 : 10) ได้แบ่งคุณธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. คุณธรรมแบบทาส (Slave Morality) เป็นลักษณะคุณธรรมที่ยึดถือและประพฤติปฏิบัติ ตามแบบอย่างของผู้ที่ทรงไว้ซึ่งคุณงามความดี เช่น ถือตามแบบอย่างที่ดีจากครู อาวุโส ถือตามแบบอย่างที่ดีจากผู้บังคับบัญชา ถือแบบอย่างทศพิธราชธรรมของพระมหากษัตริย์ และถือแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และคำสอนของพุทธองค์ หรือของพระเจ้า ในศาสนาที่ตนนับถือ

2. คุณธรรมแบบนาย (Master Morality) เป็นลักษณะคุณธรรมที่ยึดถือและปฏิบัติตามมโนธรรมของตนเองที่ตนเห็นว่าถูกต้องและดีงาม ปล่อยให้สอดคล้องกับปทัสถานของสังคม และมีลักษณะเป็นกฎสากล (Universally approved) ด้วย พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นสากล คือ พฤติกรรมที่กระทำแล้วย่อมเกิดผลดีแก่ส่วนรวม เช่น การให้ความยุติธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

คุณสมบัติของผู้บริหาร ผู้บริหารที่ดีนั้นต้องประกอบด้วยคุณสมบัติหลายประการ ดังนี้

ฟาโยล (Fayol) ได้แยกแยะคุณสมบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของเขา ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีกายภาพ (Physical) สมบูรณ์แข็งแรง
2. มีจิตภาพ (Mental) มั่นคงและเข้าใจในบุคคลอื่น ๆ

3. มีคุณธรรม (Moral) ในการปฏิบัติงาน มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน และทำงานด้วยความมีศักดิ์ศรี (Dignity)

4. มีความใฝ่ที่จะศึกษาหาความรู้ (Educational) อยู่เสมอ ไม่สนใจเฉพาะความรู้ที่ตนมีความเกี่ยวข้องกับเท่านั้น

5. มีความรู้ในวิธีการ (Technical) เฉพาะในอาชีพและภาระหน้าที่ (Function) ของตนเป็นอย่างดี

6. มีความปรารถนาที่จะมีประสบการณ์ (Experience) จากงานต่าง ๆ นอกจากนี้ ความสามารถในการบริหารนั้น เป็นทักษะที่เรียนรู้ได้จากสถาบันการศึกษา (School) จากการฝึกอบรม แล้วค่อย ๆ เพิ่มเติมมากขึ้นจากการปฏิบัติงานในหน่วยงาน เมื่อผู้บริหารมีความรู้แล้วก็สมควรปฏิบัติและทำการสั่งสอน อบรม (Training) ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีความรู้ตามไปด้วย การกระทำเช่นนี้จะช่วยลดช่องว่าง (Gap) ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา (ประชุม รอดประเสริฐ. 2533 : 63-64)

พินัส หันนาคินทร์ (2529 : 70-72) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้บริหารไว้ว่า บุคคลที่จะเป็นผู้บริหาร ควรประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีสุขภาพดี งานของผู้บริหารเป็นงานหนักจะต้องอาศัยความอดทน ทั้งกาย และใจ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงสุขภาพ

2. ความเฉลียวฉลาด (Intelligence)

3. มีอารมณ์มั่นคง มีความเป็นผู้ใหญ่ งานผู้บริหารต้องเผชิญกับคนในลักษณะต่าง ๆ จึงต้องมีอารมณ์มั่นคง

4. มีความประพฤติดี มีคุณธรรมสูง คุณสมบัติข้อนี้เป็นของจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้นำไม่เฉพาะแต่ในโรงเรียน แต่ยังเป็นผู้นำในชุมชนอีกด้วย จึงต้องเป็นผู้นำที่มีความประพฤติดีสมกับเป็นผู้ที่จะดำเนินการให้การศึกษาแก่บุคคลในชุมชนนั้น ๆ

5. ความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิด สามารถพูดให้คนอื่นเข้าใจในความคิดของตนเองได้โดยไม่คลาดเคลื่อน

6. คุณลักษณะอื่น ๆ เช่น ความไม่เห็นแก่ตัว ความรู้จักเกรงใจผู้อื่น ความมีไหวพริบ ฯลฯ เหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่จะทำให้ผู้บริหารเป็นบุคคลที่น่านับถือ และน่าเลื่อมใสอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ทศบารมีในพระพุทธศาสนาในหนังสือพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ของพระราชวรมณี (2523 : 205) ได้กล่าวถึงไว้ว่า ถ้าผู้บริหารสามารถเจริญรอยตามทศบารมี 10 ประการได้ จะสามารถสร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไปได้ หรืออาจจะเรียกว่าเป็นการสร้างบารมี ถือได้ว่าเป็นอำนาจสำคัญในการบริหารงาน และเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นด้วยการกระทำของตัวเอง ได้แก่การประพฤติปฏิบัติดังนี้

1. ทาน คือ การให้และการเสียสละ
2. ศีล คือ การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย ประพฤติในสิ่งที่ดีงาม และถูกต้องตามระเบียบ และตามท่านองคคองธรรม
3. เนกขัมมะ คือ การปลื้มตัวปลื้มใจจากกาม
4. ปัญญา คือ ความรอบรู้ ความหยั่งรู้
5. วิริยะ คือ ความเพียร
6. ขันติ คือ ความอดทน
7. สัจจะ คือ ความจริง พูดจริง ทำจริง และมีความจริงใจ
8. อธิษฐาน คือ ความตั้งมั่นแห่งจิตใจ คัดสัจใจที่เด็ดเดี่ยว
9. เมตตา คือ ความรักใคร่ ความปรารถนาดี มีไมตรี
10. อุเบกขา คือ วางใจเป็นกลาง เทียงธรรม

จากคุณสมบัติของผู้บริหารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่ประกอบด้วย ความรู้ดี มีคุณธรรม มีความเฉลียวฉลาด สามารถเป็นผู้นำในสังคมได้เป็นอย่างดี

คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร

คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร หมายถึง การประพฤติปฏิบัติให้เกิดคุณความดี ละเว้นต่อ การทำชั่วทั้งปวงที่ผู้บริหารเสริมสร้างให้มีขึ้นในการทำงานโดยอาศัยหลักธรรม ดังที่พุทธทาส ภิกขุ (2527 : 89-105) เรียกว่า "ธรรมสำหรับครู" พอสรุปได้ว่า

1. ครู เป็นผู้ เปิดประตูแห่งวิญญาน
2. ครูมีหน้าที่พัฒนามนุษย์ให้ เป็นไปตามทางที่ถูกทุกวิถีทาง
3. ครู เป็นผู้กระทำหน้าที่และสิทธิ์โดยสมบูรณ์
4. จิตใจของครูจึงต้องเต็มไปด้วย เมตตา และปัญญา
5. ครู เป็นปฐมนิยบุคคล และทำประโยชน์แก่โลกอย่างมหาศาล

บรรจง ชูสกุลชาติ (2533 : 252) ได้กล่าวว่า คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร คือ การกระทำทุกอย่างให้เกิดคุณแก่ตน แก่คน และแก่กิจการงาน การกระทำทั้งทางกาย วาจา ใจ ให้บังเกิดคุณ ให้บันดาลคุณ ในการบริหารงานของผู้บริหาร

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 73-75) ได้กล่าวถึงคุณธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนว่า คุณธรรมผู้บริหารโรงเรียนแม้จะไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า จะต้องยึดถือหรือมีคุณธรรมด้านใดบ้าง แต่ลักษณะที่แสดงคุณธรรมของผู้บริหารมีปรากฏในหลัก ของศาสนา ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง จรรยา และวินัยของข้าราชการครู โดยสรุปแล้วผู้บริหาร โรงเรียนควรมีหลักธรรมใน เรื่องต่อไปนี้ เป็นพื้นฐาน คือ

1. มีเมตตา กรุณา ต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น
2. มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
3. ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้ร่วมงาน
4. มีความยุติธรรม มีเหตุผล วางตัวเป็นกลาง
5. มีความรักห่วงใยผู้ร่วมงาน
6. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

7. ชื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน และผู้อื่น
8. มองโลกในแง่ดี
9. ยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงาน

คุณธรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับจากสังคม และเป็นความคาดหวังทั้งของทางราชการ และสังคม ที่จะเห็นข้าราชการได้ประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีคุณธรรม กิจกรรมต่าง ๆ จะก้าวหน้า ถือได้ว่าองค์กรนั้นจะมีความเจริญรุ่งเรือง มีความสงบสุข โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันที่ต้องปลูกฝัง ส่งเสริมคุณธรรม ให้แก่เยาวชนซึ่งเป็นวัยรุ่นคอนตัน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในโรงเรียน คุณธรรมของผู้บริหารมีหลายประการ ซึ่งผู้บริหารจะต้องสร้างสะสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ศึกษาค้นคว้า เห็นว่าคุณธรรมที่มีความจำเป็นและสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ควรแก่การศึกษาค้นคว้า คือคุณธรรม 4 ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชทานแก่มวลชนชาวไทย เนื่องในวันวาระสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี คือ

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม (สัจจะ : สัตย์ซื่อต่อกัน)
2. การรักษาความสัตย์ ความจริงต่อตนเอง ที่จะประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม (ทมะ : การรู้จักข่มใจตนเอง)
3. การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด (ขันติ : ความอดทน)
4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง (จาคะ : ความเสียสละ)

พระบรมราชาโฆวาทนี้ สงเคราะห์เข้าในหลักธรรมข้อที่ว่า มรราวาสธรรม ธรรม สำหรับมรราวาส มี 4 อย่าง คือ

1. การรักษาสัจจะ
2. การรู้จักข่มใจตนเอง
3. ความอดทน
4. ความเสียสละ

คุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าทุกคนได้ประพฤติ ปฏิบัติ จะช่วยให้บังเกิดความสุข ร่มเย็น และจะช่วยพัฒนาให้หน่วยงานได้ก้าวหน้าไปอย่างสมบูรณ์ และมั่นคง (กรมการศาสนา. 2525 : 3)

ที่มาแห่งคุณธรรม 4 ประการ

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (2527 : 11 - 12) ได้ชี้แจงไว้ว่า คุณธรรม 4 ประการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำเอาคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า "มรราวาสธรรม" กับ "อธิษฐานธรรม" ในหนังสือวาทถอน ธรรมวิภาค หมวด 4 และคำแปลศาสนธรรมที่แสดงลักษณะสังฆธรรมฝ่ายกุศลมารวมเป็นพระบรมราชาโฆวาท เพื่อเป็นหลักที่ประชาชนคนไทยทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติปลูกฝัง และบำรุงให้เจริญงอกงามมีขึ้นในจิตใจ

คุณธรรมประการแรก คือ "การรักษาสัจจะ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม" นี้ ทรงนำเอาข้อความในมรราวาส และในอธิษฐานธรรมมารวมกัน กล่าวคือ คำว่า "การรักษาสัจจะ" ตอนนี้เป็นข้อความในมรราวาสธรรม ข้อที่ 1 อันได้แก่ "สัจจะ สัตย์ซื่อแก่กัน" คำว่า "ความจริงใจต่อตัวเอง" ตอนนี้เป็นข้อความในอธิษฐานธรรม ข้อที่ 2 อันได้แก่ "สัจจะ ความจริงใจ คือ ประพฤติสิ่งใดก็ให้ได้จริง"

ส่วนคำว่า "ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม" นี้ ทรงนำมาจากพระศาสนธรรมที่เป็นเถรภาษิตที่แสดงถึงลักษณะสังฆธรรมฝ่ายกุศล (ฝ่ายดี) ดังบาลีภาษิตว่า "สจเจ อตเถจ ธมเม จ อหุสนโธ ปติฏฐิตา" แปลว่า "สัตบุรุษ (คนสงบ, คนดี) ทั้งหลายเป็นผู้ดำรงมั่นอยู่แล้วในสิ่งที่เป็นอรรถด้วย เป็นธรรมด้วย"

คุณธรรมประการที่สอง คือ "การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจ ความดี นั้น คุณธรรมข้อนี้ทรงนำมาจากมรราวาสธรรมข้อที่ 2 อันได้แก่ "ทมะ รู้จักข่มจิตของตน"

คุณธรรมประการที่สาม คือ "การอดทน ออกสู้ และอดออม ที่จะไม่ประพฤติกว้างความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด" คุณธรรมข้อนี้ ทรงนำมาจากมรราวาสธรรมข้อที่ 3 อันได้แก่ "ขันติ อดทน"

คุณธรรมประการที่สี่ คือ "การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้สละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง" นี้ ทรงนำเอาข้อความในมรราวาสธรรมและในอธิษฐานธรรมมารวมกัน กล่าวคือ คำว่า "การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต" ตอนนี้เป็นข้อความในอธิษฐานธรรมข้อที่ 3 อันได้แก่ "จาละ สละสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความจริงใจ" ส่วนคำว่า "และรู้จักประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง" ตอนนี้เป็นข้อความในมรราวาสธรรมข้อที่ 4 อันได้แก่ "จาละ สละให้ปันซึ่งของของตนที่ควรให้ปัน"

ความหมายแต่ละประการของคุณธรรม 4 ประการ

1. การรักษาสัจจะ พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 793) ให้ความหมายว่า สัจ สัจจะ (สัต สัตจะ) น. สัตย์ และขยายความของสัตย์ ไว้ว่า หมายถึงคุณลักษณะที่ประกอบด้วยความจริง ความแน่แท้ ความซื่อตรง ไม่กลับเป็นอย่างอื่น จริงแท้แน่นอน ซื่อตรง

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความหมายว่า สัจจะ หมายถึงความซื่อสัตย์ ความจริง ซื่อตรง จริงใจ พูดจริงทำจริง (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2518 : 84)

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ (2530 : 18) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน ได้ให้ความหมายของสัจจะไว้ หมายความว่า ความซื่อสัตย์ สุจริต พูดจริง ทำจริง

พระวรวงศ์เธอ วรธัมม (2522 : 230) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สัจจะ คือความจริง คือ รักษาคำพูด จริงต่ออุคมคติ จริงต่อตนเอง ละเว้นในสิ่งที่มนุษย์ ไม่ควรทำ จริงต่อธรรม คือ พยายามประพฤติปฏิบัติ ให้ถูกต้องของกฎธรรมชาติ เพื่อความเป็นผู้ถูกต้องที่สุด สัจจะนั้น ต้องมีปัญญา มิฉะนั้นจะกลายเป็นสัจจะที่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

พ.อ.ปิ่น มุกขนันต์ (2525 : 5) ให้ความหมายไว้ว่า สัจจะ คือ ความสัตย์ ความซื่อตรงต่อกัน การปฏิบัติที่เรียกว่าสัจจะ มีอยู่ 3 ลักษณะ คือ ความตรง ความจริง และความแท้จริง ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้ คือ

1. ซื่อตรงต่อหน้าที่ คือ ปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มตามหน้าที่
2. ซื่อตรงต่อการทำงาน คือ ตั้งใจทำงานให้ดี
3. ซื่อตรงต่อเวลา คือ รักษาคามั่นสัญญา
4. ซื่อตรงต่อบุคคล คือ ประพฤติดีต่อคนอื่น
5. ซื่อตรงต่อความดี คือ ยึดมั่นอยู่ในทางดี

นอกจากนั้น พ.อ.ปิ่น มุกขนันต์ (2525 : 5) ยังได้กล่าวถึงการรักษาสัจจะ จะทำให้เป็นคนหนักแน่นมั่นคงก้าวหน้าในธุรกิจ การงาน มีคนเคารพเชื่อถือ พยากรณ์ ทำความมั่นคงไว้แก่ตนเอง และครอบครัวในทางตรงข้าม ถ้าเป็นคนขาดสัจจะ จะทำให้เป็นคนที่ยากความเชื่อถือจากบุคคลและสังคม

กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2516 : 70) ได้กล่าวว่า การรักษาสัจจะเป็นเรื่องสำคัญเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน หลักศัพทพิธานธรรม 10 ได้กล่าวถึงการรักษาสัจจะประการหนึ่ง คือ หลักอาชวะ ความซื่อตรงมีความจริงใจ นอกจากนี้ยังมีพุทธสุภาษิตเกี่ยวกับการรักษาสัจจะในสังวรค คือ "ความสัตย์นั้นแหละดีกว่าสิ่งทั้งหลาย คนได้ชื่อเสียง เพราะความสัตย์ ความสัตย์เป็นวาจา ไม่ตาย พังรักษาความสัตย์ สัตตบุรุษได้ตั้งมั่นในความสัตย์ที่เป็นอรรคและเป็นธรรม"

จรูญ สุภาพ (2521 : 184) ได้กล่าวถึงคุณธรรมเพื่อความมั่นคงของชาติทางการเมืองข้อหนึ่ง คือ ความซื่อสัตย์ของคนในชาติ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ของผู้บริหารประเทศและข้าราชการ ถ้าผู้บริหารประเทศ ข้าราชการ ขาดความซื่อสัตย์ การประพฤติปฏิบัติจะเกิดการทุจริต คอร์รัปชัน ยอมรับสินบน ใช้จ่ายตำแหน่งหน้าที่การงานทำการทุจริตหวังผลประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และพรรคพวก โดยวิธีการที่ผิดคุณธรรม

2. การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2518 : 84) กล่าวว่า การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือการฝึกฝน การข่มใจ การฝึกนิสัย การปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน (2530 : 18) ได้ให้ความหมายของการรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การฝึกฝนการข่มใจ ฝึกหัดคตินิสัย แก้ไขปรับปรุงตนให้มีความจริงเจริญก้าวหน้า การใช้สติปัญญา

พระราชวรมุนี (2526 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การฝึกหัด หรือ การคิด คือ สามารถบังคับจิตใจตนเองให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง และควรกระทำ บังคับตนเอง โดยใช้ปัญญากระทำในสิ่งที่พึงเป็นธรรม

พระวรศักดิ์ วรธัมโม (2522 : 231) ได้ให้ความหมาย การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ เมื่อจะทำอะไรสักอย่างที่เป็นความเคยชิน อันจะนำไปสู่ทางชั่ว ต้องข่มใจ ปลุกปลอบใจให้มั่นคง เอาชนะกิเลสให้ได้

พุทธธาส ภิกขุ (2516 : 273) ได้ให้ความหมาย เรื่องการรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การบังคับตนเองให้อยู่ในสังขะ ไม่ให้อ่านาจรธรรมฝ่ายต่ำเข้ามาถึง ต้องบังคับตนเองให้อยู่ในอ่านาจรธรรมฝ่ายสูง ต้องบังคับตนเองอย่างชาญฉลาด ดังที่พระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ว่า "จงบังคับตนเองอย่างฉลาดเหมือนควายช่างฉลาด ถึงขอบังคับช้างที่ตกมันได้"

สมทรง ปุณฺณฤทธิ (2521 : 104) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมจิตให้ทำงานไปในทางที่ชอบ และทำให้เกิดพลังเข้มแข็งทางพุทธศาสนา มีวิธีฝึกดังนี้ คือ

1. โยนิโสมนสิการ คือ การพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยอุบายอันแยบคาย ด้วยวิธีการเปรียบเทียบ หรือการเทียบเคียง รู้จักสืบสาวหาเหตุผลด้วยการคิดพิจารณา

2. สมถภาวนา หรือ สมถกัมมัฏฐาน หรือ สมาธิภาวนา คือ การทำจิตใจให้สงบ โดยวิธี การเพ่งสมาธิ หรือปริกรรม

3. ความอดทน ความอดทน เป็นคุณธรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ข้อที่ 3 ของมรราวาสธรรม คือ ขันติ สมเด็จพระธีรญาณมุนี (2525 : 9) ได้ให้ความหมาย คือ การอดทน อดทนตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย

หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 235) ได้กล่าวไว้ว่า ความอดทน บางทีบุคคลอาจได้รับการกระทบกระทั่งจากผู้อื่นที่แสดงกิริยาอาการไม่ดีงาม เป็นเพราะบุคคลผู้นั้นไม่อาจข่มใจของเขาได้ บุคคลอีกผู้หนึ่งก็จะต้องข่มใจไม่แสดงความโกรธตอบ ยิ่งกว่านั้นเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งลุแก่โทษ แสดงความหยาบคายออกมามากลายเป็น เรื่องทะเลวาทวลูกกลมๆใหญ่โต มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีขันติ คือความอดทนเข้าช่วยยั้งยั้งอีกชั้นหนึ่ง คือ หยุดการโต้เถียงเสีย เรื่องก็จะระงับไปได้

ต่อจากนั้นถ้าพยายามทำดีต่อไปก็จะพ้นจากการ เป็นศัตรูต่อกัน ฝ่ายที่ขุ่นใจก็จะหายโกรธ และ อาจจะละอายใจ เปลี่ยนมารักนับถือกันในภายหลังได้

พ.อ. ปิ่น มุกกันต์ (2525 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า ความอดทน คือ การมีจิตใจที่ เข้มแข็ง ทำความดี ละเว้นจากความชั่ว ลักษณะการอดทนมี 4 ลักษณะ คือ

1. การอดทนต่อความลำบาก
2. อดทนต่อความทุกข์เวทนา
3. อดทนต่อความเจ็บใจ
4. อดทนต่ออำนาจกิเลส

พระวรศักดิ์ วรธัมโม (2522 : 31) ได้ให้ความหมายของความอดทนไว้ว่า หมายถึงความอดทน ออกล้นทุกชนิด เช่น อดทนในการประกอบอาชีพ อดทนต่อคำพูดส่อเสียด คอหมิ่นจากผู้อื่น

สรุปแล้ว ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย งานต่าง ๆ ที่ รับผิดชอบอยู่ ก็หนักพอสมควร จึงต้องเป็นบุคคลที่ต้องมีความอดทน ออกล้น ต่อสิ่งรบกวนทาง อารมณ์ สามารถใช้สติปัญญาควบคุมตนเองให้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุผล ไม่ลุแก่อำนาจ กิเลส อดทนได้ ทุกสภาพการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้หน่วยงานของตนเอง ได้สำเร็จบรรลุตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง

4. ความเสียสละ ความเสียสละ เป็นคุณธรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธ ศาสนา ข้อ มรวาาธรรม ข้อที่ 4 คือ จาคะ ตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า หมายถึง ความมีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูล สละกิเลส สละ ความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตน ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว หรืออิกนัยหนึ่ง คือ สละสิ่งอัน เคยชินข้อที่เคยยึดถือไว้ และสิ่งทำหลายอันผิดพลาดจากความจริงเสียได้ เริ่มจากสละอามิส จนถึงการสละกิเลส (มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. 2518 : 84)

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (2525 : 10) ได้ให้ความหมายของ จาคะ หรือความอดทน คือ การให้ปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ปัน เสียสละ มีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ ช่วยเหลือ เกื้อกูล สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนไม่คับแคบ ไม่เห็นแก่ตัว ธรรมข้อนี้จะช่วยสร้างความผูกพันให้เกิดความรักนับถือต่อกันและกันยิ่งขึ้น จะเป็นการเอื้อเพื่อกัน ย่อมทำให้เกิดประโยชน์ต่อกันอย่างยิ่ง แม้ในเรื่องการผูกมิตรก็ยังจัดทาน หรือ การให้ปันเป็นธรรมข้อหนึ่งในเรื่อง สังคหวัตถุ 4

นอกจากนี้ สมเด็จพระญาณมุนียังได้กล่าวไว้ว่า จาคะ คือ การให้ปันนั้น แบ่งเป็น 3 ประเภท

1. ให้เพื่ออนุเคราะห์ คือ การให้บุคคลที่ยากจนต่ำต้อยกว่า แม้ว่าผู้อื่นจะออกปากขอ ก็ควรให้ เช่น เสื้อผ้า อาหาร เงินทอง เป็นการช่วยให้ผู้นั้นได้รับความสุขความสบายบ้าง
2. ให้เพื่ออนุเคราะห์ คือ การให้ผู้มีฐานะเท่าเทียมกัน เช่น การสงเคราะห์ญาติมิตรสหาย เพื่อใกล้เรือนเคียง เพื่อนร่วมงาน ถึงแม้จะไม่ให้ก็ไม่เดือดร้อน แต่เป็นการให้เพื่อแสดงน้ำใจเอื้ออาทรต่อกัน เช่น การแบ่งปันของกินของใช้ การให้ยืมข้าวของ เพื่อใช้ในกิจธุระจำเป็น หรือการช่วยเหลือการงานเท่าที่จะช่วยได้
3. ให้เพื่อบูชา ได้แก่ การให้ผู้ใหญ่ผู้มีคุณ เช่น พ่อแม่ พี่ป้า น้าอา ปู่ย่าตายาย ครู อาจารย์ ภิกษุสามเณร บุคคลเหล่านี้ อาจไม่ต้องการการตอบแทน แต่การระลึกถึงคุณท่านที่ได้เคยเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนกันมา เมื่อมีโอกาสก็ตอบแทนบุญคุณด้วยการให้ของกินที่ถูกปาก หรือให้เครื่องใช้สอย หรือการให้เนื่องในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด วันขึ้นปีใหม่ การทำบุญตักบาตร ตอนเช้า หรือการทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา ก็เรียกว่า การให้เพื่อบูชา

การให้อีกประการหนึ่งที่ไม่เจาะจงผู้รับ ได้แก่ การให้ที่เกี่ยวกับส่วนรวม เช่น หมู่คณะ ประเทศชาติ ซึ่งทุกคนได้ประโยชน์จากการให้เพื่อส่วนรวมด้วยกันทั้งสิ้น เป็นต้นว่า การให้เพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การบริจาคเงินเพื่อสร้างโรงพยาบาล สะพาน ศาลา วัด โบสถ์ วิหาร การสมทบทุนเพื่อช่วยเหลือคนพิการ เด็กกำพร้า ทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งการบริจาคโลหิตให้แก่ผู้ต้องการโลหิต

พุทธทาส ภิกขุ (2523 : 96) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสียสละไว้ว่า ไม่ใช่เรื่องให้ทาน ไม่ใช่เรื่องกุศลสงเคราะห์ที่แท้จริง คือ การสละสิ่งที่ไม่ควรมีในตัวเราออกไป สละความเห็นแก่ตัว การเสียสละเป็นคุณธรรมที่ผู้บริหารมีเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารควรให้ในสิ่งที่ควรให้ ต่อผู้ได้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่ดีควรเสียสละทั้งทรัพย์สิน แรงงาน และจิตใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และการเสียสละต้องให้พอเหมาะกับฐานะ และกาลเวลาด้วย

นอกจากนี้ คุณธรรมในด้านความเสียสละ ปรากฏอยู่ในพุทธศาสนาสุภาสิต ที่กล่าวไว้ว่า "ผู้ให้ย่อมผูกไมตรีไว้ได้ ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักของคนหมู่มาก คนหมู่มากย่อมคบเขา ผู้ให้ย่อมมาเป็นที่รัก บุญของผู้ให้ย่อมเจริญ ผู้ให้สิ่งชอบใจ คนพาลเท่านั้น ย่อมไม่สรรเสริญทาน (กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. 2516 : 25)

คุณธรรม 4 ประการนี้ เมื่อผู้บริหารสร้างให้เกิดขึ้นภายในจิตใจแล้ว จะช่วยทำให้มีหลักในการแยกสิ่งต่าง ๆ ว่าอะไรเป็นประโยชน์ เมื่อตั้งใจว่าจะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ก็ต้องทำให้ได้จริง ๆ ความคิดอันใดที่เป็นอุปสรรคขัดขวาง ก็สละความคิดเหล่านั้นได้ และช่วยทำให้จิตใจของตนมีความสุขไม่ฟุ้งซ่าน เร่าร้อน เพราะเหตุจากภายนอก และจากความคิดของตนเอง ท่านจึงสอนให้บุคคลพยายามสร้างให้มี แต่ดำรงอยู่ภายในจิตของตนเอง

แผนพัฒนาคุณธรรม

กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องของคุณธรรม จึงได้พยายามที่จะให้ความรู้ จัดฝึกอบรม ให้แก่บุคลากรทางการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และมีกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่กำหนดไว้ คือ ผู้บริหาร และครู เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะเป็นกุญแจในการไขไปสู่ความสำเร็จในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมโดยเฉพาะ ผู้บริหาร และครู จะต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดโครงการพัฒนาคุณธรรม

2 โครงการ

1. โครงการของสำนักงานพัฒนาคุณธรรม เป็นโครงการเพื่อช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ข้าราชการ ครู เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ และประชาชน ได้จัดโครงการพัฒนาคุณธรรมต่าง ๆ ไว้หลายโครงการ พอสรุปได้ดังนี้

1.1 โครงการสู่อาราม เพื่อให้ข้าราชการเจ้าหน้าที่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีโอกาสเข้าชมวัดในเวลาและโอกาสอันเหมาะสม เพื่อศึกษาหาความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม โบราณวัตถุอันมีค่าภายในวัด เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ไว้ นอกจากนี้ เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม อันดีงามสืบไป

1.2 โครงการคุณธรรมในชีวิตประจำวัน เป็นโครงการที่เผยแพร่แนวคิด แนวปฏิบัติทางด้าน คุณธรรม จริยธรรมของบุคคลในชีวิตประจำวัน

1.3 โครงการฝึกอบรมบริหารจัดการ เพื่อให้บุคคลได้มีความสุขสบายทางใจ มีพละนามัย ที่แข็งแรง ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และมีชีวิตที่เป็นสุข

1.4 โครงการโยคะเพื่อสุขภาพ เพื่อจัดโอกาสให้ข้าราชการได้ฝึกโยคะ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ อันจะทำให้ร่างกายมีสุขภาพดี เกิดภูมิคุ้มกันโรคภัยต่าง ๆ และมีสุขภาพจิตที่เข้มแข็ง

1.5 โครงการปฏิบัติธรรมสี่มุมเมือง เพื่อให้ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป มีสถานที่ที่เหมาะสมใกล้บ้านสำหรับการฟังธรรม ปฏิบัติธรรมในวันหยุดราชการ จึงจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมไว้ 4 จุด

1.6 โครงการส่งเสริมการมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อให้ข้าราชการมีวินัยในตนเอง มีคุณธรรมประจำใจ และมีจริยธรรมประจำตัว เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้กับผู้ร่วมงานได้

1.7 โครงการผลิตสื่อด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นการเผยแพร่คุณธรรม และจริยธรรมให้กว้างขวาง และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันไปในทางที่ดี

1.8 โครงการบุญจาริก เพื่อให้ข้าราชการและประชาชนทั่วไป ได้มีโอกาสปฏิบัติธรรมกับพระสุปะฏิปันโณทั้งหลาย ทั่วประเทศ

1.9 โครงการส่งเสริมคุณธรรมผ่านสื่อมวลชน เพื่อเป็นการให้บุคคลมีความเข้าใจ "คุณธรรม" และยึดคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตมากขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีคุณภาพ จึงมีการจัดเสวนาคุณธรรมผ่านหนังสือพิมพ์รายวัน สถานีวิทยุ และสถานีวิทยุโทรทัศน์

2. โครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายกับบุคลากรทางการศึกษาที่เด่นชัด ได้แก่โครงการต่อไปนี้

2.1 โครงการเสริมสร้างวินัยครู เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นวินัย สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ และเป็นที่ยกย่อง และยอมรับของสังคม ในฐานะปราชญ์บุคคลอย่างแท้จริง

2.2 โครงการสร้างเสริมคุณธรรมสำหรับครู เพื่อให้เห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามค่านิยมอันพึงประสงค์ ตามคุณธรรม 4 ประการ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันสามารถนำคุณธรรมไปใช้ในการปฏิบัติตน และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมได้

2.3 โครงการพัฒนาค่านิยมในการทำงานของครู ครูเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ ในการทำงานของครูนั้น ค่านิยมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้อายุยืนยาวในอาชีพ ค่านิยมที่มีส่วนส่งเสริมความสำเร็จดังกล่าวเป็นอย่างมาก ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร และการรู้จักพึ่งตนเอง ฯลฯ จึงจัดทำโครงการดังกล่าว เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

2.4 โครงการส่งเสริมการออมทรัพย์ของครู เพื่อให้รู้จักการวางแผนในการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสัดส่วน และออมไว้บ้างพอสมควร เพื่อช่วยพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นผลดีในการปฏิบัติงาน

2.5 โครงการส่งเสริมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นโครงการที่ทำให้เกิดความสำนึกในความเป็นคนไทย รักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และตระหนักในคุณค่าของ สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.6 โครงการพัฒนาผู้บริหาร สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัด เพื่อให้ผู้บริหารสามารถในการประสานสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียนกับวัดให้ทราบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ควบคู่ไปกับการพัฒนาวัด พัฒนาชุมชน

โครงการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้น สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการไปแล้ว และกำลังดำเนินการต่อเนื่อง (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม. 2533 : 13 - 15)

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา เป็นสถาบันฝึกอบรมผู้บริหารเป็นหลักสำคัญ โดยได้จัดหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้บริหาร ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารที่ได้เข้ารับการฝึกอบรม ได้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของ คุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร สามารถนำไปใช้ในการบริหารงาน เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2530 : 16)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธวัช โพธิกุล (2528 : บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาคุณธรรม 4 ประการ คือ การรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามอายุ และระดับการศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 222 คน ปรากฏผล ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณธรรมด้านการรักษาสัจจะ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอีก 3 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก และอายุน้อย มีคุณธรรมด้านการรู้จักข่มใจตนเอง และด้านความเสียสละอยู่ในระดับดี ด้านความอดทน อยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการรักษาสัจจะของผู้บริหาร ที่มีอายุน้อยมีระดับต่ำ แต่ผู้บริหารที่มีอายุมากมีในระดับค่อนข้างดี ผู้บริหารที่มีวุฒิสูง และวุฒิต่ำ มีคุณธรรมด้านการรู้จักข่มใจตนเอง และด้านความเสียสละอยู่ในระดับดี ด้านความอดทนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการรักษาสัจจะ ผู้บริหารที่มีวุฒิสูงมีในระดับต่ำ ผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน มีคุณธรรมด้านการรักษาสัจจะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการรู้จักข่มใจตนเอง ด้านความเสียสละ และความอดทน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เคลือม บุษย์แก้ว (2515 : 142 - 146) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมของนักเรียนฝึกหัดครู นักเรียนเกษตรกรรม และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 150 คน รวมทั้งสิ้น 450 คน ทำการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมด้านการเงิน ระบบอาวุโส อาชีพข้าราชการ มนุษยสัมพันธ์ ความยุติธรรม การใช้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์ ความรักในชีวิตครอบครัว ความเชื่อทางวิทยาศาสตร์ ความกตัญญู และการแต่งกาย ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ให้ค่านิยมใกล้เคียงกัน คือ จัดให้ค่านิยมด้านความรักในชีวิตครอบครัว เป็นอันดับแรก รองลงไปก็คือ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู และบริการสังคม ส่วนอันดับสุดท้ายเป็นค่านิยมระดับอาวุโส เมื่อจำแนกตามลักษณะของเพศ อายุ การศึกษา อาชีพสถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง และสภาพการเลี้ยงดูที่บ้านแล้ว ปรากฏว่า ผลคล้ายคลึงกันมาก คือ การเลือกค่านิยมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เว้นแต่กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาภัยกับเด็ก การเลือกค่านิยมของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ระดับ .01

สุรพล โภพิศ (2518 : 98 - 101) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมของ
 ลังคมนตรีของนักเรียนไทยพุทธ และนักศึกษาไทยมุสลิม ในวิทยาลัยครูยะลา ปีการศึกษา 2517
 จำนวน 634 คน เป็นนักเรียนชาย 346 คน นักเรียนหญิง 288 คน แยกตามศาสนา เป็น
 นักศึกษาไทยพุทธ 480 คน ไทยมุสลิม 154 คน ค่านิยมที่ทำการศึกษา คือ ค่านิยมทางการเงิน
 การศึกษา ศาสนา ชีวิตครอบครัวมนุษยสัมพันธ์ สุนทรียภาพ ความยุติธรรม การเมือง และ
 เชื้อชาติ ผลปรากฏว่า กลุ่มนักศึกษาไทยพุทธ และไทยมุสลิม เลือกค่านิยมทางเชื้อชาติเป็น
 อันดับแรก รองลงมา เป็นค่านิยมทางศาสนา และค่านิยมทางชีวิตครอบครัว ตามลำดับ ส่วน
 ค่านิยมอันดับสุดท้าย เป็นค่านิยมทางสุนทรียภาพ เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่านักเรียนชาย
 ไทยพุทธ เลือกค่านิยมทางเชื้อชาติเป็นอันดับแรก รองลงไป เป็นค่านิยมทางชีวิตครอบครัว และ
 อันดับสุดท้าย เป็นค่านิยมทางสุนทรียภาพ นักศึกษาชายไทยมุสลิม เลือกค่านิยมทางศาสนาเป็น
 อันดับแรก รองลงไป เป็นค่านิยมทางเชื้อชาติ และค่านิยมทางสุนทรียภาพ เป็นอันดับสุดท้าย
 สำหรับนักเรียนหญิงไทยพุทธ เลือกค่านิยมทางชีวิตครอบครัว เป็นอันดับแรก รองลงไป เป็น
 ค่านิยมทางเชื้อชาติ และค่านิยมทางชีวิตครอบครัวเป็นอันดับสุดท้าย สำหรับนักศึกษหญิงไทย
 พุทธ เลือกค่านิยมทางชีวิตครอบครัวเป็นอันดับแรก รองลงไป เป็นค่านิยมทางเชื้อชาติ และ
 ค่านิยมทางสุนทรียภาพ เป็นอันดับสุดท้าย นักศึกษาหญิงไทยอิสลาม เลือกค่านิยมทางศาสนา
 เป็นอันดับแรก รองลงไป เป็นค่านิยมทางเชื้อชาติ และค่านิยมทางสุนทรียภาพ เป็นอันดับ
 สุดท้าย

วิระวรรณ อามระดิษ (2522 : 62 - 64) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยม
 ทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร 10 ลักษณะ คือ
 ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูต่อเวที ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ
 ความอดทน ความยุติธรรม ความอดุสาหะ การประหยัดและการออมทรัพย์ การเคารพอาวุโส
 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต รวม 6
 โรงเรียน จำนวน 445 คน เป็นชาย 206 คน หญิง 239 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ระดับ

การศึกษา และอาชีพของบิดามารดามีผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรม ของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และพบว่านักเรียนที่มีบิดามารดามีรายได้ อาชีพ การศึกษา การเลี้ยงดูบุตร ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกัน

สมาน ชาลี เครือ (2523 : 75) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์ ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 714 คน ระหว่างนักเรียนในกรุงเทพฯ และจังหวัดชัยภูมิ เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามค่านิยมเชิงสังคม และความซื่อสัตย์ จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมเชิงสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความซื่อสัตย์ เมื่อจำแนกในเรื่องเพศ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่านิยมเชิงสังคม และความซื่อสัตย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีค่านิยมเชิงสังคม และความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีค่านิยมเชิงสังคม และความซื่อสัตย์แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีค่านิยมเชิงสังคม และความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และนักเรียนที่อยู่ในจังหวัดชัยภูมิ มีค่านิยมเชิงสังคม และความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนุสรณ์ อรรถศิริ (2516 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบจริยธรรม 16 ประเภท ของอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรี กับนิสิตระดับชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ว่าจะมีจริยธรรมเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ ผลการศึกษา ปรากฏว่าจริยธรรมที่ทั้งกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนิสิตเลือกเป็นอันดับ 1 ก็คือ ความซื่อสัตย์กับรอง ๆ ลงไปก็คือ การศึกษาหาความรู้ และผลสัมฤทธิ์ในหน้าที่การงาน ส่วนจริยธรรมอันดับสุดท้าย

และรองสุดท้าย คือการสะสมทรัพย์สมบัติและหลักศาสนา เมื่อได้วิเคราะห์ค่าความแตกต่าง

ของจริยธรรม โดยจำแนกออกตามตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ สถานภาพอาจารย์และนิสิต เพศ ภูมิภาค ภูมิลำเนา สถานภาพสมรสของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และอายุการทำงานของอาจารย์แล้ว พบว่า ผลที่ได้ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือค่าที่ได้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โกล์น (กรมการฝึกหัดครู. 2525 : 23; อ้างอิงมาจาก Koiln. n.d.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ("Social Class and Parental Values" ในปี ค.ศ. 1963 โดยวิธีสัมภาษณ์บิดามารดาของนักเรียนชั้น 5 (Grade 5) จากครอบครัวระดับกลาง และระดับต่ำในกรุงวอชิงตันถึงค่านิยม และความมุ่งหวังเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ต้องการให้บุตรของตน มีผลการสัมภาษณ์ พบว่าโดยส่วนรวมมารดาทั้งจากครอบครัวระดับกลางและต่ำ เห็นว่าบุคลิกลักษณะที่น่าปรารถนาทั้งบุตรชายหญิง คือ การมีความสุข ความซื่อสัตย์ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเคารพเชื่อฟัง การมีอิสระต่อตนเอง และการควบคุมตนเอง และการควบคุมตนเอง รองลงมา คือ การเป็นคนกว้างขวาง การเป็นนักเรียนที่ดี การมีความประณีต และมีความสะอาด บุคลิกลักษณะที่ได้รับเลือกน้อยที่สุด ความทะเยอทะยาน

เทมเปิล (Temple. 1979 : 5816) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Effect of Values Clarification Process on Students Views of Their Own and Perr Values" เพื่อทดสอบผลการใช้ VCE (Values Clarification Exercise) ตามแบบของ Rath และ Simon ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนระดับเกรด 8 และ 9 เป็นชาย 44 คน หญิง 66 รวม 110 คน โดยให้นักเรียนทำ VCE ทุกวันเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ก่อนทำ VCE ให้นักเรียนทำ PVI (Perception of Values) ซึ่งเป็นแบบวัดค่านิยม ความเคารพยกย่อง ทักษะความรู้ อำนาจ ความมั่งคั่ง ความสุขกายสบายใจและความซื่อตรง) และหลังจากทำ VCE แล้วก็ทำ PVI อีกครั้ง ต่อจากนั้นนำผล

PVI ทั้ง 2 ครั้ง มาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ ผลการวิจัยปรากฏว่า หลังผ่าน VCE นักเรียนได้มองเห็นคุณค่าของตนเองดีขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนเห็นคุณค่าของเพื่อนร่วมชั้นในทางบวกเพิ่มขึ้นเล็กน้อย คุณค่าในทางบวกที่มองเพื่อนนั้นยังน้อยกว่าที่มองตัวเอง นอกจากนี้ VCE ไม่ทำให้นักเรียนต้องการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของตนเอง VCE ไม่สามารถชักนำให้นักเรียนดำเนินไปตามขั้นตอนการประเมินค่านิยม 7 ชั้น ที่ Rath และ Simon ได้แสดงไว้ สรุปว่านักเรียนมีโอกาสได้ยินได้ฟัง และแสดงออกซึ่งคุณค่าของตนเองในบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนแล้ว นักเรียนจะมองค่านิยมของคนในแง่ดี และมองคนอื่นในแง่ดีด้วย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ศึกษา

๘.๗ ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามสถิติปีการศึกษา ซึ่งมีทั้งสิ้น 1,580 คน โดยแยกเป็นรายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ตารางประชากรจำแนกตามโรงเรียน

เลขที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร	ผู้ช่วย	ครู
1	จอมสุรางค์อุปถัมภ์	1	4	149
2	อยุธยาวิทยาลัย	1	4	162
3	อยุธยาอนุสรณ์	1	4	132
4	ปากกรานพิทยา	1	1	34
5	ท่าเรือ "นิตยานุกูล"	1	4	101
6	ท่าหลวงวิทยานุกูล	1	1	20
7	นครหลวง "อุดมรัษฎ์วิทยา"	1	2	52
8	ท่าช้างวิทยาคม	1	1	21
9	บางซ้ายวิทยา	1	1	35
10	บางไทรวิทยา	1	2	26
11	บางบาล	1	2	44
12	บางปะหัน	1	4	88

ตาราง 1 (ต่อ)

เลขที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร	ผู้ช่วย	ครู
13	บางปะอิน	1	1	32
14	บางปะอิน "ราชานุเคราะห์ 1"	1	4	105
15	อุดมศิลป์วิทยา	1	1	17
16	บ้านแพรกประชาสรรค์	1	1	35
17	ผักไห่ "สุทธาประมุข"	1	2	44
18	ลาดชะโดสามัคคี	1	1	17
19	วัดโพธิ์ (เวชพันธ์อนุสรณ์)	1	1	31
20	ภาชี "สุนทรวิธานุกูล"	1	3	76
21	มหาราช "ประชานิมิตร"	1	1	26
22	ลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา	1	1	33
23	วิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์	1	2	54
24	วังน้อย (พนมยงค์วิทยา)	1	1	11
25	เสนา "เสนาประสิทธิ์"	1	3	81
26	สาคลวิทยา	1	1	20
27	ลาดงาประชานำรุง	1	1	11
28	อุทัย	1	1	29
29	หนองน้ำส้มวิทยาคม	1	1	9

แหล่งที่มา : สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้จากประชากรจริงของโรงเรียน ซึ่งมี 29 โรงเรียน ได้ผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 29 คน

2. กลุ่มผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ได้จากประชากรจริงของโรงเรียน ซึ่งมี 29 โรงเรียน ได้ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 56 คน

3. กลุ่มครู ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย และกำหนดขนาดของกลุ่ม โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 608 - 609) ได้ครูกลุ่มตัวอย่างรวม 306 คน จากครูผู้สอนทั้งหมด 1,495 คน

ตาราง 2 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

เลขที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร		ผู้ช่วย		ครู	
		ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
1	จอมสุรางค์อุปถัมภ์	1	1	4	4	149	31
2	อยุธยาวิทยาลัย	1	1	4	4	162	33
3	อยุธยาอนุสรณ์	1	1	4	4	132	27
4	ปากกรานพิทยา	1	1	1	1	34	7
5	ท่าเรือ "นิตยานุกูล"	1	1	4	4	101	21
6	ท่าหลวงวิทยานุกูล	1	1	1	1	20	4
7	นครหลวง"อุดมรัชต์วิทยา"	1	1	2	2	52	11
8	ท่าช้างวิทยาคม	1	1	1	1	21	4
9	บางซ้ายวิทยา	1	1	1	1	35	7
10	บางไทรวิทยา	1	1	2	2	28	5
11	บางบาล	1	1	2	2	44	9
12	บางปะหัน	1	1	4	4	88	18
13	บางปะอิน	1	1	1	1	32	7
14	บางปะอิน"ราชา นุเคราะห์ 1"	1	1	4	4	105	22
15	อุดมศิลป์วิทยา	1	1	1	1	17	3
16	บ้านแพรกประชาสรรค์	1	1	1	1	35	7

ตาราง 2 (ต่อ)

เลขที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร		ผู้ช่วย		ครู	
		ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
17	ผักไห่ "สุทธาประมุข"	1	1	2	2	44	9
18	ลาดชะโดสามัคคี	1	1	1	1	17	3
19	วัดโพธิ์(เวชพันธ์อนุสรณ์)	1	1	1	1	31	6
20	ภาษี"สุนทรวิทยานุกูล"	1	1	3	3	76	16
21	มหาราช "ประชานิมิตร"	1	1	1	1	26	5
22	ลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา	1	1	1	1	33	7
23	วิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์	1	1	2	2	54	11
24	วังน้อย(พนมยงค์วิทยา)	1	1	1	1	11	2
25	เสนา "เสนาประสิทธิ์"	1	1	1	3	81	17
26	สาครลีวิทยา	1	1	1	1	20	4
27	ลาดงาประชาบารุง	1	1	1	1	11	2
28	อุทัย	1	1	1	1	29	6
29	หนองน้ำส้มวิทยาคม	1	1	1	1	9	2
	รวม	29	29	56	56	1,495	306

วิธีสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ คุณธรรม 4 ประการ คือ

1. การรักษาสัจจะ
2. การรู้จักข่มใจตนเอง
3. ความอดทน
4. ความเสียสละ

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม และได้ไปศึกษา สัมภาษณ์ สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กรมสามัญศึกษา วัด กรมการศาสนา สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำผลการศึกษาค้นคว้าที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ มาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา แล้วเสนอให้ประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมปริมาณพันธ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง

3. นำแบบสอบถามที่สร้าง ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบ คือ

3.1 นายวีระ บุญยานิวาส ผู้อำนวยการพิเศษ กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3.2 นายกมล ธิโสภา ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาคุณธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

3.3 นายปัญญา น้าเพชร นายกสมาคมพุทธสถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.4 นายแผ้ว ดิษยรักษ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

3.5 นายกฤษณะ สุทธิพจน์ ศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุง แก้ไขแล้วไปทดสอบ (try out) กับครูจำนวน 80 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

และสูตร $r_{tt} = \frac{2r}{1+r}$ (ล้วน สายยศ. 2522 : 176)

ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

4.1 ค่าความเชื่อมั่นด้านการรักษาสัจจะ เท่ากับ 0.9533

4.2 ค่าความเชื่อมั่นด้านการรู้จักข่มใจตนเอง เท่ากับ 0.9634

4.3 ค่าความเชื่อมั่นด้านความอดทน เท่ากับ 0.9617

4.4 ค่าความเชื่อมั่นด้านความเสียสละ เท่ากับ 0.963

5. ลักษณะแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating

Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และให้คะแนนตามน้ำหนักความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

มากที่สุด	ให้ 5	คะแนน หมายถึง ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ
มาก	ให้ 4	คะแนน หมายถึง ปฏิบัติบ่อย ๆ
ปานกลาง	ให้ 3	คะแนน หมายถึง ปฏิบัติบ้าง
น้อย	ให้ 2	คะแนน หมายถึง ปฏิบัติน้อยครั้งที่สุด หรือไม่ปฏิบัติเลย
น้อยที่สุด	ให้ 1	คะแนน หมายถึง ปฏิบัติน้อยครั้งที่สุด หรือไม่ปฏิบัติเลย

วิธีการรวบรวมข้อมูล

จัดกระทำตามลำดับขั้น ดังนี้

1. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำหนังสือจากผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ผู้ศึกษาค้นคว้านำแบบสอบถามไปถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุกโรงเรียนด้วยตนเอง และขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนในการแจกแบบสอบถามให้ถึงกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน
3. ผู้ศึกษาค้นคว้านัดหมายเวลาในการไปเก็บแบบสอบถามคืน และไปตามเวลานัดหมาย เพื่อเก็บแบบสอบถาม
4. ถ้ายังเก็บแบบสอบถามไม่ครบ ผู้ศึกษาค้นคว้าจะติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

วิธีจัดทำข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และคัดเอาเฉพาะฉบับที่มีความสมบูรณ์มาตรวจให้คะแนน
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาให้คะแนนตามระดับการปฏิบัติให้เป็นคะแนน
3. ตรวจสอบความถี่ของคะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าร้อยละของการปฏิบัติคุณธรรมในแต่ละประการ
4. หาค่าเฉลี่ยรวมของการปฏิบัติตามคุณธรรมในแต่ละประการ
5. เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ และแปลผล จึงใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best. 1977 : 174) ในการแบ่งเกณฑ์การปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	3.68-5.00	เกณฑ์สูง	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับสูง
ค่าเฉลี่ย	2.34-3.67	เกณฑ์ปานกลาง	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.00-2.33	เกณฑ์ต่ำ	หมายถึง การปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ
6. ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ในแต่ละประการของคุณธรรม
7. แปลผล สรุปผล อภิปรายผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความถี่ (Frequency)
2. หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean)

ใช้สูตร $\bar{x} = \frac{\sum X}{N}$ (Ferguson. 1971 : 45)

3. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว (One-way analysis of Variance) ดังตารางต่อไปนี้

แหล่ง Source	ขั้นแห่งความอิสระ df	ผลบวกของ (x - \bar{x}) ² SS	ความแปรปรวน MS = SS/df	F
ระหว่างกลุ่ม (among groups)	k - 1	SS _a	MS _a = SS _a / k - 1	MS _a MS _w
ภายในกลุ่ม (Within groups)	(N-1) - (k-1) = N - k	SS _w = SS _t - SS _a	MS _w = SS _w / n - k	
ทั้งหมด (total)	(N - 1)	SS _t	x x x	

เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสามกลุ่ม และถ้ามีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็หาความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ q-statistic ตามวิธีของ Newman - Keuls (วิเชียร เกตุสิงห์. 2524 : 100 - 114)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้จะประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังนี้คือ

1. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

แบบสอบถามที่ส่งให้บุคคลในกลุ่มตัวอย่างตอบ มีทั้งหมด จำนวน 391 ฉบับ ได้รับ
คืนมา 391 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และในจำนวนที่ได้รับคืนมานี้ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ
ตั้งรายละเอียดในตาราง

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน แบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน			
		สมบูรณ์	ไม่สมบูรณ์	รวม	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	29	29	-	29	100.00
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	56	56	-	56	100.00
ครู	306	306	-	306	100.00
รวม	391	391	-	391	100.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอน 1 การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอน 2 เปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอน 1 วิเคราะห์การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ เป็นการวิเคราะห์การปฏิบัติ
ตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ดังตาราง 4 - 8 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการเรียนสัจจะ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยบริหารโรงเรียน และครู

ข้อ	ด้านการรักษาสัจจะ	ผู้บริหารโรงเรียน		ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1	ตรงต่อเวลา เช่น การมาทำงาน การประชุม การนัดหมาย	4.31	0.75	4.13	0.74	3.91	0.97
2	พยายามให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ด้วยความเต็มใจ พอใจ	4.31	0.75	3.89	0.86	3.85	0.96
3	ละเว้นการนินทาผู้น้อย	4.28	0.20	3.80	1.03	3.68	1.05
4	บริหารงานด้วยความยุติธรรม นำหลักพบกันครึ่งทางมาใช้แก้ปัญหา	4.45	0.74	3.91	0.84	3.56	1.02
5	ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ทำงานคุ้มค่าเงินเดือน ไม่เอาเปรียบราชการ	4.55	0.74	4.07	1.17	3.87	1.07
6	หาวิธีขจัดปัญหาทุจริตในโรงเรียน โดยการวางแผนรัดกุม ชัดเจน	4.24	0.74	3.86	0.96	3.60	1.06

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการรักษาสัจจะ	ผู้บริหาร โรงเรียน		ผู้ช่วย ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
7	ส่งเสริมการมีชีวิตแบบไทย ๆ คือ อยู่ร่วมกัน จับมือ มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือ กันยามทุกข์ยาก	4.55	0.57	4.04	0.95	3.87	1.04
8	ลงโทษ ผู้ประพฤติปฏิบัติผิดระเบียบวินัย โดยยึดหลัก คุณธรรม	4.38	0.86	3.70	0.95	3.67	1.01
9	สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้ร่มรื่น ร่มเย็น อบอุ่น มีความประพฤติดอกกันด้วยความสุภาพ อ่อนโยน นุ่มนวล โดยทั่วไป	4.41	0.68	3.96	0.89	3.72	1.06
10	เอาใจใส่ให้มีการใช้กระดาษโรเนียว กระดาษไข กระดาษเขียนตอบ ซอล์ค และ วัสดุอื่น ๆ อย่างประหยัด	3.79	0.86	3.64	0.84	3.61	1.04
11	ชื่อตรงต่องานของตัวเองที่กำหนดไว้	4.38	0.68	4.04	0.85	3.94	0.96
12	ชื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จัก กระจายงาน ไม่ก้าวล่วงงาน	4.48	0.57	3.80	0.92	3.70	0.20

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการรักษาสัจจะ	ผู้บริหาร โรงเรียน		ผู้ช่วย ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
13	มีความยุติธรรม	4.52	0.51	3.98	0.88	3.62	1.03
14	มีความจริงใจ มีความอดกลั้นต่อการซักถาม ของผู้ร่วมงาน	4.31	0.76	3.73	0.86	3.67	0.98
	รวม	4.35	0.51	3.90	0.67	3.73	0.77

จากตาราง 4 แสดงว่าการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้ คือ

ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ
ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูง ทุกประเด็น

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการ
รักษาสัจจะ ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในเรื่อง
การเห็นความสำคัญของการประหยัดใช้ วัสดุ ครุภัณฑ์

ครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ ของผู้บริหาร
โรงเรียนอยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในเรื่อง การบริหารงานด้วย

ความยุติธรรม นำหลักพบกันครึ่งทางมาใช้แก้ปัญหา หาวิธีจัดปัญหาทุจริตในโรงเรียน โดยวางแผนรัดกุมชัดเจน ลงโทษผู้ประพฤติปฏิบัติผิดระเบียบวินัย โดยยึดหลักคุณธรรม การเห็นความสำคัญของการประหยัดใช้วัสดุ คุรุภัณฑ์ มีความจริงใจ มีความอดกลั้น ต่อการซักถามของผู้ร่วมงาน

สรุปโดยส่วนรวม ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูง

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเองของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครู

ข้อ	ด้านการรู้จักข่มใจตนเอง	ผู้บริหารโรงเรียน		ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1	กำหนดระยะเวลาในการทำงานทุกอย่าง ให้แล้วเสร็จไว้ด้วย	4.14	0.69	3.71	0.78	3.83	0.90
2	เป็นตัวของตัวเอง เชื่อมั่น และกล้าทำใน สิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล และพร้อมที่จะยอมรับ ความผิดพลาด	4.52	0.74	3.89	0.95	3.85	1.07
3	แสดงความเข้มแข็งอดทน ไม่ย่อท้อต่อ อุปสรรคปัญหาต่าง ๆ	4.45	0.74	3.96	0.93	3.96	0.97
4	เมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตามที่ค่อนข้างยุ่งยาก ซับซ้อน ตั้งสติ หรือควบคุมสติให้มั่นคงเสียก่อน แล้วจึงแก้ไข	4.48	0.74	3.56	0.96	3.81	0.93
5	เมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตาม จะพยายาม วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหานั้นก่อนเสมอ	4.38	0.73	3.77	0.89	3.78	0.94
6	รักษาความลับของผู้ร่วมงานและสถานศึกษา	4.62	0.68	4.11	0.93	3.89	1.02

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการรู้จักชมใจตนเอง	ผู้บริหาร โรงเรียน		ผู้ช่วย ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
7	ประพฤติดน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน และไม่คูหมิ่น เหยียดหยามบุคคลอื่น	4.59	0.87	3.91	0.94	3.90	1.01
8	ยับยั้งการแสดงพฤติกรรมของตนได้ทันก่อนที่ จะก่อให้เกิดผลเสียหายทั้งฝ่ายตน และผู้อื่น	4.48	0.74	3.84	0.91	3.89	0.93
9	ควบคุมตนเองไม่ให้ตก เป็นทาสของสิ่งยั่ว มอม เมา	4.48	0.83	4.21	0.78	3.98	1.04
10	ระลึกรั้งมั่นในความถูกต้องดีงามประจำใจ ตลอด	4.55	0.69	4.07	0.85	3.98	0.95
11	ควบคุมตนเอง ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย	4.62	0.68	4.09	0.77	4.07	0.88
12	ตักเตือนผู้อื่นให้ยับยั้งควบคุมพฤติกรรมของ เขาที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย	4.38	0.68	3.86	0.82	3.92	0.88
	รวม	4.47	0.60	3.94	0.68	3.90	0.76

จากตาราง 5 แสดงว่าระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเองของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเองของบริหารโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์สูงทุกประเด็น

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเองของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในเรื่องเมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตามที่ค่อนข้างยุ่งยาก ชับซ้อน ตั้งสติ หรือควบคุมสติ ให้มั่นคงเสียก่อน แล้วจึงแก้ปัญหา

ครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ในเกณฑ์สูงทุกประเด็น

สรุปโดยรวม ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ในเกณฑ์สูง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทนของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

ข้อ	ด้านความอดทน	ผู้บริหาร โรงเรียน		ผู้ช่วย ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1	มีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญกับปัญหา หรือ อุปสรรคใด ๆ	4.45	0.74	3.89	0.85	3.84	0.95
2	ไม่ฟังคำยุยงของผู้อื่น ต้องคิดพิจารณา และ ไตร่ตรองให้รอบคอบทุกครั้งในการทำงาน	4.38	0.90	3.79	0.99	3.62	1.11
3	ไม่ละทิ้งหน้าที่ ซึ่งจะทำให้เป็นผลเสียต่อ หมู่คณะ หรือ ส่วนรวม	4.83	0.69	3.95	0.80	3.94	0.97
4	ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ ให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว งานไม่ค้างค้ำ	4.35	0.77	3.91	0.81	3.99	0.91
5	มีค้ำวัญ ค่าเตือน การประชาสัมพันธ์ และ เทคนิคจูงใจต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนขยัน หมั่นเพียรในการทำงาน	3.93	0.75	3.52	0.87	3.58	1.01
6	เอาใจใส่ติดตามผลการทำงานอย่างรัดกุม ทั่วถึง เพื่อให้งานสำเร็จเรียบร้อยโดยเร็ว ตามเป้าหมาย และเวลาที่กำหนด	4.00	0.85	3.73	0.80	3.72	0.99

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	ด้านความอดทน	ผู้บริหาร โรงเรียน		ผู้ช่วย ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
7	ยกย่องสรร เสริฐผู้ปฏิบัติงานด้วยความ รับผิดชอบขยันหมั่นเพียร และพิจารณา ความดีความชอบตามผลงานที่ปฏิบัติ	4.31	0.76	3.88	0.88	3.69	1.04
8	รักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.35	0.72	3.89	0.82	4.10	0.87
9	ทุกครั้งที่ประสบปัญหาอะไรก็ตามที่ไม่อาจ แก้ไขได้ด้วยวิธีการเดิม ก็ไม่ละความพยายาม หรือ เกิดความท้อแท้	4.21	0.68	3.86	0.84	3.86	0.90
10	การถือหรือรับ และรักที่จะมาโรงเรียนอยู่เสมอ	4.52	0.87	3.96	1.03	3.89	1.12
11	ตั้งใจทำงาน อุทิศเวลาให้ราชการอย่าง สม่ำเสมอ	4.52	0.87	4.02	1.00	3.95	1.07
12	ตรวจสอบ ปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพ และก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา	4.21	0.86	3.79	0.83	3.85	1.02
	รวม	4.31	0.65	3.85	0.70	3.84	0.81

จากตาราง 6 แสดงว่าระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทน
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

บริหารโรงเรียน มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทนของ
ผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงทุกประเด็น

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความ
อดทน ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในเรื่อง
การมีเทคนิคจูงใจให้บุคลากรมีความวิริยะ อุตสาหะ

ครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทน ของผู้บริหาร
โรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในเรื่อง การมีเทคนิคจูงใจให้
บุคลากรมีความวิริยะ อุตสาหะ

สรุป ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตาม
คุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

ข้อ	ด้านความเสียสละ	ผู้บริหารโรงเรียน		ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1	มีความตื่นตัว และสม่ำเสมอในการทำงานทุกอย่าง	4.35	0.86	3.82	0.97	3.85	1.02
2	มาทำงานแต่เช้า กลับเย็น หรืออุทิศเวลามาทำงานในวันหยุด	4.14	0.92	3.79	1.07	3.72	1.11
3	บำรุงขวัญ และโน้มน้าวให้เกิดแรงศรัทธาแรงสามัคคีและความไว้วางใจกันในหมู่คณะ	4.14	0.83	3.68	1.03	3.53	1.07
4	มีความเมตตากรุณาต่อผู้น้อย เต็มใจช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในข้อขัดข้อง และ ปัญหาต่าง ๆ ของผู้น้อย	4.38	0.86	3.88	1.03	3.74	1.02
5	เมื่อเห็นผู้ใดกำลังประสบปัญหายุ่งยากก็เข้าช่วยเหลือปลอบใจ เพื่อให้เขาสามารถคุมสติมั่นได้ เป็น เบื้องแรก	4.28	0.75	3.75	0.92	3.76	0.92
6	เสียสละในส่วนตัวของคนที่ให้กับผู้ที่ขาดแคลน และมีความจำเป็นกว่า	3.24	0.83	3.82	1.03	3.64	0.96

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	ด้านความเสียหาย	ผู้บริหาร โรงเรียน		ผู้ช่วย ผู้บริหาร โรงเรียน		ครู	
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
7	แสดงความยินดีในความสุข ความสำเร็จ ของผู้อื่น	4.55	0.87	4.09	0.92	4.01	0.86
8	ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่น มาเป็นผลงาน ของตน	4.62	0.68	4.09	0.92	3.91	0.99
9	ไม่นำเอาของส่วนรวมมาใช้ เป็นประโยชน์ ส่วนตัว	4.62	0.68	4.13	0.81	3.92	1.02
10	บำเพ็ญตน เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.62	0.73	4.13	0.88	3.96	0.92
11	ไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการเบียดเบียน ผู้อื่นให้เป็นทุกข์	4.62	0.73	4.20	0.77	3.98	0.97
12	ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังด้วยความรับผิดชอบ และ เสียสละ	4.66	0.72	4.14	0.02	3.97	1.05
	รวม	4.43	0.70	3.95	0.77	3.83	0.79

จากตาราง 7 แสดงว่าระดับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในเรื่อง การแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้ที่ยากแคลน

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงทุกประเด็น

ครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในเรื่องการสร้างขวัญ กำลังใจให้หมู่คณะ เพื่อเกิดความสามัคคี และในเรื่องการแบ่งปันสิ่งของให้ผู้ที่ยากแคลน

สรุป ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง

ตอน 2 เปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ การวิเคราะห์รายข้อ และรายด้าน

2.1 การวิเคราะห์รายข้อ ดังตาราง 8 - 11

ตาราง 8 ด้านการรักษาสำจจะ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครู

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
1. ตรงต่อเวลา เช่น การมาทำงาน การประชุม การนัดหมาย ระหว่างกลุ่ม	2	5.862	2.931	3.428*
ภายในกลุ่ม	388	331.770	0.855	
รวม	390	337.632	0.866	
2. พยายามให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบด้วยความเต็มใจ พอใจ ระหว่างกลุ่ม	2	5.542	2.771	3.200*
ภายในกลุ่ม	388	335.945	0.866	
รวม	390	341.488	0.876	

ตาราง 8 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
3. ละเว้นการนิโทษผู้บ่อย ระหว่างกลุ่ม	2	9.788	4.894	4.483*
ภายในกลุ่ม	388	423.603	1.092	
รวม	390	433.391	1.111	
4. บริหารงานด้วยความยุติธรรม นำหลักพบกันครึ่งทางมาใช้แก้ปัญหา ระหว่างกลุ่ม	2	24.582	12.291	12.849*
ภายในกลุ่ม	388	371.167	0.957	
รวม	390	395.749	1.015	

ตาราง 8 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
5. ข้อสัถย์ต่อหน้าที่ ทำงานคุ้มค่า เงินเดือน ไม่เอาเปรียบราชการ ระหว่างกลุ่ม	2	13.319	6.660	5.850*
ภายในกลุ่ม	388	441.658	1.138	
รวม	390	454.977	1.167	
6. ทาวิธีขจัดปัญหาทุจริตในโรงเรียน โดยการวางแผนรัดกุม ชัดเจน ระหว่างกลุ่ม	2	12.780	6.390	6.114*
ภายในกลุ่ม	388	405.527	1.045	
รวม	390	418.307	1.073	

ตาราง 8 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
7. ส่งเสริมการมีวิถีแบบไทย ๆ คือ อยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือกันยามทุกข์ยาก ระหว่างกลุ่ม	2	12.742	6.371	6.320*
ภายในกลุ่ม	388	391.130	1.008	
รวม	390	403.872	1.039	
8. ลงโทษผู้ประพฤติปฏิบัติผิดระเบียบ โดยยึดหลักคุณธรรม ระหว่างกลุ่ม	2	13.276	6.638	6.708*
ภายในกลุ่ม	388	383.987	0.990	
รวม	390	397.263	1.019	

ตาราง 8 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
9. สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้ รบรื่น ร่มเย็น อบอุ่น มีความ ประพุดติดอกันด้วยความสุภาพ อ่อนโยน นุ่มนวล โดยทั่วไป ระหว่างกลุ่ม	2	14.435	7.217	7.022*
ภายในกลุ่ม	388	398.793	1.028	
รวม	390	413.228	1.060	
10. เอาใจใส่ให้มีการใช้กระดาษ โรเนียว กระดาษไข กระดาษ เขียนตอบ ชอล์ค และวัสดุอื่น ระหว่างกลุ่ม	2	0.965	0.482	0.484
ภายในกลุ่ม	388	386.769	0.997	
รวม	390	387.734	0.994	

ตาราง 8 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
11. ข้อตรงต่องานของตัวเอง ที่กำหนดไว้				
ระหว่างกลุ่ม	2	5.426	2.713	3.138*
ภายในกลุ่ม	388	335.449	0.865	
รวม	390	340.875	0.874	
12. ข้อตรงต่อหน้าที่การงานของ ผู้อื่น รู้จักกระจายงาน ไม่ ก้าวท่ายงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	16.321	8.161	8.834*
ภายในกลุ่ม	388	358.421	0.924	
รวม	390	374.742	0.961	

ตาราง 8 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
13. มีความยุติธรรม				
ระหว่างกลุ่ม	2	25.379	12.689	13.289*
ภายในกลุ่ม	388	370.488	0.955	
รวม	390	395.867	1.015	
14. มีความจริงใจ มีความอดกลั้น				
อดทน ต่อการซักถามของ				
ผู้ร่วมงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	10.754	5.377	5.952*
ภายในกลุ่ม	388	350.509	0.903	
รวม	390	361.263	0.926	

$$F .05 (2,388) = 3.00$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่าเปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสุขภาพจิตของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็นต่อไปนี้ คือ

1. ตรงต่อเวลา เช่น การมาทำงาน การประชุม การนัดหมาย
 2. พยายามให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยตาม เต็มใจ พอใจ
 3. ละเว้นนินทาผู้น้อย
 4. บริหารงานด้วยความยุติธรรม นำหลักพบกันครึ่งทางมาใช้แก้ปัญหา
 5. ชื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ทำงานคุ้มค่าเงินเดือน ไม่เอาเปรียบราชการ
 6. หาวิธีจัดปัญหาทุจริตในโรงเรียน โดยวางแผนรัดกุม ชัดเจน
 7. ส่งเสริมการมีชีวิตแบบไทย ๆ คือ อยู่ร่วมกัน จินตนาการ มีความเอื้อเฟื้อ เพื่อช่วยเหลือกันยามทุกข์ยาก
 8. ลงโทษผู้ประพฤติปฏิบัติผิดระเบียบวินัย โดยยึดหลักคุณธรรม
 9. สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้ร่มรื่น ร่มเย็น อบอุ่น มีความประพฤติดต่อกันด้วยความสุภาพอ่อนโยน นุ่มนวล โดยทั่วไป
 10. ชื่อตรงต่องานของตัวเอง ที่กำหนดไว้
 11. ชื่อตรงต่อหน้าที่ การงานของผู้อื่น รู้จักกระจายงาน ไม่ก้าวร้าวทำงาน
 12. มีความยุติธรรม
 13. มีความจริงใจ มีความอดกลั้น อดทน ต่อการซักถามของผู้ร่วมงาน
- นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสุขภาพจิตในแต่ละประเด็นดังกล่าวข้างต้น แตกต่างกัน ยกเว้นในประเด็นดังต่อไปนี้ คือ การเห็นความสำคัญของการประหยัดใช้ วัสดุ คุรุภัณฑ์ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 ด้านการรู้จักข่มใจตนเองของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครู

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
1. กำหนดระยะเวลาในการทำงาน ทุกอย่างให้แล้วเสร็จ ระหว่างกลุ่ม	2	3.472	1.736	2.281
ภายในกลุ่ม	388	295.377	0.761	
รวม	390	298.849	0.766	
2. เป็นตัวอย่างของตัวเอง เชื้อมัน และกล้าทำในสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล และพร้อมที่จะยอมรับความผิดพลาด ระหว่างกลุ่ม	2	11.705	5.852	5.525*
ภายในกลุ่ม	388	416.981	1.059	
รวม	390	422.685	1.084	

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
3. แสดงความเข้มแข็ง อคติ ไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรคปัญหาต่าง ๆ				
ระหว่างกลุ่ม	2	6.367	3.184	3.523*
ภายในกลุ่ม	388	350.630	0.904	
รวม	390	356.997	0.915	
4. เมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตามที่ ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน ตั้งสติ หรือ ควบคุมให้มั่นคง เสียก่อนแล้วจึง แก้ไข				
ระหว่างกลุ่ม	2	12.093	6.047	7.072*
ภายในกลุ่ม	388	331.723	0.855	
รวม	390	343.816	0.882	

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
5. เมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตาม จะพยายามวิเคราะห์สาเหตุนั้น ก่อนเสมอ				
ระหว่างกลุ่ม	2	9.769	4.885	5.819*
ภายในกลุ่ม	388	325.699	0.839	
รวม	390	335.468	0.860	
6. รักษาความลับของผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	15.509	7.775	7.977*
ภายในกลุ่ม	388	377.181	0.972	
รวม	390	392.691	1.007	

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
7. ประพัตติคน เป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและไม่ คูหมิ่น เหยียดหยามบุคคลอื่น ระหว่างกลุ่ม	2	12.629	6.315	6.423*
ภายในกลุ่ม	388	381.699	0.983	
รวม	390	394.077	1.010	
8. ยับยั้งการแสดงพฤติกรรม ของคนได้ทันก่อนที่จะก่อให้เกิดผล เสียหายทั้งฝ่ายคน และผู้อื่น ระหว่างกลุ่ม	2	9.759	4.879	5.875*
ภายในกลุ่ม	388	322.236	0.831	
รวม	390	331.995	0.851	

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
9. ความคุมตนเองไม่ให้ตกเป็น ทาสของสิ่งชั่วร้าย มอบเมะ ระหว่างกลุ่ม	2	8.284	4.142	4.234*
ภายในกลุ่ม	388	379.588	0.978	
รวม	390	387.872	0.996	
10. ระลึกตั้งสติมั่นในความถูกต้อง ดั่งลมประจำใจตลอด ระหว่างกลุ่ม	2	8.841	4.421	5.202*
ภายในกลุ่ม	388	329.727	0.850	
รวม	390	338.568	0.868	

ตาราง 9 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
11. ความคุมตนเองไม่ให้เข้าไป เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่ อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ระหว่างกลุ่ม	2	8.197	4.099	5.678*
	ภายในกลุ่ม	388	280.074	
รวม	390	288.271	0.739	
12. ตักเตือนผู้อื่นให้ยับยั้งความคุม พฤติกรรมของเขาที่อาจก่อให้เกิด ความเสียหาย	2	6.070	3.035	4.120*
	ภายในกลุ่ม	388	285.802	
รวม	390	291.827	0.748	

$$F .05 (2,388) = 3.00$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่าเปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็นต่อไปนี้

1. เป็นตัวของตัวเอง เชื้อมั่น และกล้าทำในสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล และพร้อมที่จะยอมรับความผิดพลาด
2. แสดงความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหาต่าง ๆ
3. เมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตามที่ค่อนข้างยุ่งยาก ซ้ำซ้อน ตั้งสติ หรือ ความคุมสติให้มั่นคงเสียก่อน แล้วจึงแก้ไข
4. เมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตาม จะพยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหานั้นก่อนเสมอ
5. รักษาความลับของผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา
6. ประพฤติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน และไม่คูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลอื่น
7. ยับยั้งการแสดงพฤติกรรมของคนได้ทัน ก่อนที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายทั้งฝ่ายตนและผู้อื่น

8. ควบคุมตนเองไม่ให้หึดก เป็นทาสของสิ่งยั่วยุ มอบเมา
 9. ระวังตั้งสติมั่น ในความถูกต้องดีงามประจำใจตลอด
 10. ควบคุมตนเองไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอมที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
 11. ตักเตือนให้ผู้อื่นยั้งยั้ง ควบคุมพฤติกรรมของเขาที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
- นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนะต่อการปฏิบัติ ตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง ในประเด็นดังกล่าวข้างต้นแตกต่างกัน ยกเว้นในประเด็นดังต่อไปนี้ คือ การกำหนดระยะเวลาในการทำงานทุกอย่างให้แล้วเสร็จ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ด้านความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
และครู

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
1. มีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญ กับปัญหา หรืออุปสรรคใด ๆ ระหว่างกลุ่ม	2	9.701	4.850	5.685*
ภายในกลุ่ม	388	331.000	0.853	
รวม	390	340.701	0.874	
2. ไม่พึ่งค้ำยุงของผู้อื่น ต้องคิด พิจารณา และไตร่ตรองให้รอบคอบ ทุกครั้งที่การทำงาน ระหว่างกลุ่ม	2	15.548	7.774	6.673*
ภายในกลุ่ม	388	452.037	1.165	
รวม	390	467.586	1.199	

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
3. ไม่ละทิ้งหน้าที่ ซึ่งจะทำให้ เป็นผลเสียต่อหมู่คณะ หรือ ส่วนรวม				
ระหว่างกลุ่ม	2	7.772	3.886	4.512*
ภายในกลุ่ม	388	334.136	0.861	
รวม	390	341.908	0.877	
4. ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงาน ในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว งานไม่คั่งค้าง				
ระหว่างกลุ่ม	2	3.914	1.957	2.481
ภายในกลุ่ม	388	306.075	0.789	
รวม	390	309.990	0.795	

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
5. มีคำขวัญ คำเตือน การ ประชาสัมพันธ์ และเทคนิคจูงใจ จูงใจต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนขยัน หมั่นเพียรในการทำงาน ระหว่างกลุ่ม	2	3.692	1.846	1.944
ภายในกลุ่ม	388	368.462	0.950	
รวม	390	372.153	0.954	
6. เอาใจใส่ติดตามผลการทำงาน อย่างรัดกุมทั่วถึง เพื่อให้งาน สำเร็จเรียบร้อย โดยเร็วตาม เป้าหมาย และเวลาที่กำหนด ระหว่างกลุ่ม	2	2.098	1.049	1.160
ภายในกลุ่ม	388	350.812	0.904	
รวม	390	352.910	0.905	

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
7. ยกย่องสรร เสริญผู้ปฏิบัติงานด้วย ความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร และพิจารณาความดีความชอบ ตามผลงานที่ปฏิบัติ ระหว่างกลุ่ม	2	11.187	5.594	5.591*
ภายในกลุ่ม	388	388.214	1.001	
รวม	390	399.402	1.024	
8. รักษาสุขภาพของตนเองให้ แข็งแรงอยู่เสมอ ระหว่างกลุ่ม	2	4.054	2.027	2.768
ภายในกลุ่ม	388	284.161	0.732	
รวม	390	288.215	0.739	

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
9. ทุกครั้งที่ประสบปัญหาอะไรก็ตาม ที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีการเดิม ก็ไม่ละความพยายาม หรือ เกิด ความท้อแท้ ระหว่างกลุ่ม	2	3.248	1.624	2.110
ภายในกลุ่ม	388	298.573	0.770	
รวม	390	301.821	0.774	
10. กระตือรือร้น และรักที่จะมา โรงเรียนอยู่เสมอ ระหว่างกลุ่ม	2	10.366	5.183	4.347*
ภายในกลุ่ม	388	462.611	1.192	
รวม	390	472.977	1.213	

ตาราง 10 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
11. ตั้งใจทำงาน อุทิศเวลาให้ ราชการอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างกลุ่ม	2	8.613	4.307	3.910*
ภายในกลุ่ม	388	427.387	1.102	
รวม	390	436.000	1.118	
12. ตรวจสอบปรับปรุงวิธีทำงานให้มี ประสิทธิภาพ และก้าวหน้าอยู่ ตลอดเวลา ระหว่างกลุ่ม	2	3.812	1.906	1.960
ภายในกลุ่ม	388	377.272	0.972	
รวม	390	381.084	0.977	

$$F_{.05} (2, 388) = 3.00$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่าเปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ด้านความอดทนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็นการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้คือ

1. มีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญกับปัญหา หรืออุปสรรคใด ๆ
2. ไม่ฟังคำยุยงของผู้อื่น ต้องคิดพิจารณา และไตร่ตรองให้รอบคอบทุกครั้งที่รับทราบการทำงาน
3. ไม่ละทิ้งหน้าที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นผลเสียต่อหมู่คณะ หรือส่วนรวม
4. ยกย่องสรรเสริญผู้ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ยืนยันเพียร และพิจารณาความดีความชอบตามผลงานที่ปฏิบัติ
5. กระตือรือร้น และรักที่จะมาโรงเรียนอยู่เสมอ
6. ตั้งใจทำงาน อุทิศเวลาให้ราชการอย่างสม่ำเสมอ

นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทน ดังกล่าวข้างต้น 6 ประการ แตกต่างกัน ยกเว้นการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีความแตกต่างกัน ประเด็นต่อไปนี้เป็นคือ

1. ใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว งานไม่ค้างค้ำ
2. มีค่าขวัญ ค่าเตือน การประชาสัมพันธ์ และเทคนิคจูงใจต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนยืนยันหมั่นเพียรในการทำงาน
3. เอาใจใส่ติดตามผลการทำงานอย่างรัดกุมทั่วถึง เพื่อให้งานสำเร็จเรียบร้อยโดยเร็ว ตามเป้าหมาย และเวลาที่กำหนด
4. รักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ
5. ทุกครั้งที่ประสบปัญหาอะไรก็ตาม ที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีการเดิม ก็ไม่ละความพยายาม หรือ เกิดความท้อแท้
6. ตรวจสอบปรับปรุงวิธีทำงาน ให้มีประสิทธิภาพ และก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

ตาราง 11 ด้านความเสี่ยสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครู

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
1. มีความตื่นตัว และสม่ำเสมอ ในการทำงานทุกอย่าง ระหว่างกลุ่ม	2	6.803	3.402	3.379*
ภายในกลุ่ม	388	390.547	1.007	
รวม	390	397.350	1.019	
2. มาทำงานแต่เช้า กลับเย็น หรือ อุทิศเวลามาทำงานในวันหยุด ระหว่างกลุ่ม	2	4.695	2.347	1.960
ภายในกลุ่ม	388	464.707	1.198	
รวม	390	469.402	1.204	

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
3. บำรุงขวัญ และโน้มน้าวให้เกิดแรง ศรัทธา แรงสามัคคี และความไว วางใจกันในหมู่คณะ ระหว่างกลุ่ม	2	10.389	5.195	4.754*
ภายในกลุ่ม	388	423.953	1.093	
รวม	390	434.343	1.114	
4. มีเมตตา กรุณาต่อผู้น้อยเต็มใจ ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในข้อ ขัดข้องและปัญหาต่าง ๆ ของ ผู้น้อย ระหว่างกลุ่ม	2	11.325	5.662	5.513*
ภายในกลุ่ม	388	398.511	1.027	
รวม	390	409.836	1.051	

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
5. เมื่อเห็นผู้ใดประสบปัญหายุ่งยาก ก็เข้าช่วยเหลือปลอบใจเพื่อ ให้เขาสามารถคุมสติมันได้ เป็น เบื้องต้นแรก				
ระหว่างกลุ่ม	2	7.160	3.580	4.316*
ภายในกลุ่ม	388	321.878	0.830	
รวม	390	329.038	0.844	
6. เสียสละในส่วแบ่งของตนให้กับ ให้กับผู้ที่ขาดแคลน และมีความ จำเป็นกว่า				
ระหว่างกลุ่ม	2	10.645	5.323	5.792*
ภายในกลุ่ม	388	356.531	0.919	
รวม	390	367.176	0.941	

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
7. แสดงความยินดีในความสุข ความสำเร็จของผู้อื่น				
ระหว่างกลุ่ม	2	7.830	3.915	5.225*
ภายในกลุ่ม	388	290.697	0.749	
รวม	390	298.527	0.765	
8. ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็น ผลงานของตน				
ระหว่างกลุ่ม	2	14.117	7.085	7.590*
ภายในกลุ่ม	388	360.819	0.930	
รวม	390	374.936	0.961	

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
9. นำน้ำเอาของส่วนรวมมาใช้ เป็น เป็นประโยชน์ส่วนตัว ระหว่างกลุ่ม	2	13.927	6.964	7.442*
ภายในกลุ่ม	388	363.070	0.936	
รวม	390	376.997	0.967	
10. บำเพ็ญตน เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม ระหว่างกลุ่ม	2	11.942	5.971	7.295*
ภายในกลุ่ม	388	317.557	0.818	
รวม	390	329.499	0.845	

ตาราง 11 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
11. ไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็น การเบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์ ระหว่างกลุ่ม	2	11.942	5.971	6.883*
ภายในกลุ่ม	388	336.585	0.867	
รวม	390	348.527	0.894	
12. ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังด้วย ความรับผิดชอบ และ เสียสละ ระหว่างกลุ่ม	2	12.877	6.439	6.135*
ภายในกลุ่ม	388	407.200	1.049	
รวม	390	420.077	1.007	

$$F .05 (2,388) = 3.00$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่าเปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็นต่อไปนี้คือ

1. มีความตื่นตัว และสม่ำเสมอในการทำงานทุกอย่าง
2. บำรุงขวัญ และโอบน้อมให้เกิดแรงศรัทธา แรงสามัคคี และความไว้วางใจกันในทุกคณะ
3. มีเมตตากรุณาต่อผู้น้อย เต็มใจช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ต่าง ๆ ในข้อขัดข้อง และปัญหาต่าง ๆ ของผู้น้อย
4. เมื่อเห็นผู้ใดประสบปัญหายุ่งยาก ก็เข้าช่วยเหลือ ปลอดภัย เพื่อให้เขาสามารถคุมสติมั่นได้ เป็นเบื้องต้นแรก
5. เสียสละในส่วนแบ่งของตนให้กับผู้ที่ขาดแคลน และมีความจำเป็นกว่า
6. แสดงความยินดีในความสุข ความสำเร็จของผู้อื่น
7. ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมา เป็นผลงานของตน
8. ไม่นำเอาของส่วนรวมมาใช้ เป็นประโยชน์ส่วนตัว
9. บำเพ็ญตน เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
10. ไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการเบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์
11. ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังด้วยความรับผิดชอบ และเสียสละ

นั่นคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละ ดังกล่าวข้างต้น 11 ประการ แตกต่างกัน ยกเว้นการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ไม่มีความแตกต่างกัน ในประเด็นต่อไปนี้ คือ มาทำงานแต่เช้ากลับเย็น หรืออุทิศเวลามาทำงานในวันหยุด

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบหลายด้านดังตาราง 13

ตาราง 12 เปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ การรู้จัก
ข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
และครู

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
1. การรักษาสัจจะ				
ระหว่างกลุ่ม	2	10.819	5.409	9.728*
ภายในกลุ่ม	388	215.744	0.556	
รวม	390	226.563	0.581	
2. การรู้จักข่มใจตนเอง				
ระหว่างกลุ่ม	2	8.599	4.299	7.849*
ภายในกลุ่ม	388	212.523	0.548	
รวม	390	221.122	0.567	

ตาราง 12 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
3. ความอดทน				
ระหว่างกลุ่ม	2	5.932	2.966	4.832*
ภายในกลุ่ม	388	238.161	0.614	
รวม	390	244.093	0.626	
4. ความเสียสละ				
ระหว่างกลุ่ม	2	9.862	4.931	8.182*
ภายในกลุ่ม	388	233.845	0.603	
รวม	390	243.707	0.625	

ตาราง 12 (ต่อ)

แหล่ง (Source)	df	SS	MS	F
รวม (คุณธรรมทุกด้าน)				
ระหว่างกลุ่ม	2	8.630	4.315	8.239*
ภายในกลุ่ม	388	203.203	0.524	
รวม	390	211.833	0.543	

$$F .05 (2,388) = 3.00$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุก ๆ ด้าน เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู
2. การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อรวมทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรม รวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่า การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสิ่งจะ การรู้จัก
 ข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
 สามีศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
 และครู จะมีความแตกต่างกันในคู่ใดบ้าง จึงทดสอบโดยใช้ q - Statistic ซึ่งปรากฏผล
 ดังตาราง 13, 14, 15, 16 และ 17

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านการรักษา
 สิ่งจะ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

กลุ่มตัวอย่าง	ครู ผู้ช่วยผู้บริหาร ผู้บริหาร			
	\bar{X}	3.73	3.90	4.35
ครู	3.73	-	0.17	0.62*
ผู้ช่วยผู้บริหาร	3.90		-	0.45*
ผู้บริหาร	4.35			-
		r	2	3
	$q .95(r , 388)$		2.77	3.31
	$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	$q .95(r , 388)$	0.28	0.34

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 แสดงว่าการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านการรักษาสัจจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทัศนคติของ ผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียนกับครู ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

กลุ่มตัวอย่าง	ทัศนคติ			
	\bar{X}	ครู	ผู้ช่วยผู้บริหาร	ผู้บริหาร
		3.90	3.94	4.47
ครู	3.90	-	0.04	0.57*
ผู้ช่วยผู้บริหาร	3.94		-	0.53*
ผู้บริหาร	4.47			-
		r	2	3
	$q .95(r, 388)$		2.77	3.31
	$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	$.q .95(r, 388)$	0.28	0.33

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงว่าการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทักษะของ ผู้บริหารโรงเรียน กับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียนกับครู ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่าง

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

กลุ่มตัวอย่าง	ครู ผู้ช่วยผู้บริหาร ผู้บริหาร			
	\bar{X}	3.84	3.85	4.31
ครู	3.84	-	0.01	0.47*
ผู้ช่วยผู้บริหาร	3.85		-	0.46*
ผู้บริหาร	4.31			-
		r	2	3
		q .95(r , 388)	2.77	3.31
		.q .95(r , 388)	0.30	0.35

$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 แสดงว่าการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านความอดทน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทัศนคติของ ผู้บริหารโรงเรียน กับ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่าง

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

กลุ่มตัวอย่าง	ครู ผู้ช่วยผู้บริหาร ผู้บริหาร			
	\bar{X}	3.83	3.95	4.43
ครู	3.83	-	0.12	0.60*
ผู้ช่วยผู้บริหาร	3.95		-	0.48*
ผู้บริหาร	4.43			-
		r	2	3
	$q .95(r, 388)$		2.77	3.31
$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	$.q .95(r, 388)$		0.29	0.35

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 แสดงว่าการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านความเสียสละ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทักษะของผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ รวมกัน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

กลุ่มตัวอย่าง	ครู ผู้ช่วยผู้บริหาร ผู้บริหาร			
	X	3.82	3.91	4.39
ครู	3.82	-	0.09	0.57*
ผู้ช่วยผู้บริหาร	3.91		-	0.48*
ผู้บริหาร	4.39			-
		r	2	3
		q .95(r , 388)	2.77	3.31
		.q .95(r , 388)	0.27	0.33

MS_w

~
n

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 แสดงว่าการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ โดยส่วนรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน กับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูส่วนคู่อื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในส่วนของบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ
8. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสิ่งจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครู
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสิ่งจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

สมมติฐานของการวิจัย

การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 29 คน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียน และครูใหญ่โรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 56 คน ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง และผู้ช่วยฝ่ายบริการ

ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,495 คน ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ปฏิบัติการสอน

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้มาจากสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นสถิติบุคลากรประจำปีการศึกษา 2534 ซึ่งรวมประชากรทั้งสามกลุ่มมีจำนวน 1,580 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากกลุ่มประชากรดังกล่าว ตามข้อ 1

ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน 29 คน ได้จากประชากรจริง

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 56 คน ได้จากประชากรจริง

ครูผู้สอนจำนวน 306 คน ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Random Sampling) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ คีซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 - 609) จากครูผู้สอนทั้งหมด 1,495 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวนข้อในแบบสอบถามทั้งสิ้น 50 ข้อ โดยแบ่งออกดังนี้

ด้านการรักษาสัจจะ	14 ข้อ	ตั้งแต่ข้อ 1 - 4
ด้านการรู้จักข่มใจตนเอง	12 ข้อ	ตั้งแต่ข้อ 15 - 26
ด้านความอดทน	12 ข้อ	ตั้งแต่ข้อ 27 - 38
ด้านความเสียสละ	12 ข้อ	ตั้งแต่ข้อ 39 - 50

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นการสอบถามความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม และได้ไปศึกษาสัมภาษณ์สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กรมสามัญศึกษา วัด กรมการศาสนา สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามด้วยตนเอง จากนั้นนำแบบสอบถามไปจัด กระทำดังนี้

3.1 เสนอประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมปริญญาภัณฑ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง

3.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านขั้นตอน 3.1 แล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 5 คน

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ (try out) จำนวน 80 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

การรักษาสำจจะ	ได้ค่าความ เชื่อมั่น	.9533 (r = .9533)
การรู้จักข่มใจตนเอง	ได้ค่าความ เชื่อมั่น	.9634 (r = .9634)
ความอดทน	ได้ค่าความ เชื่อมั่น	.9617 (r = .9617)
ความ เสียสละ	ได้ค่าความ เชื่อมั่น	.9693 (r = .9693)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับมาตรวจนับความถี่ และปรับค่าการปฏิบัติให้เป็นคะแนน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่าง ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู โดยจำแนกตามคุณธรรมในแต่ละด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว (One way analysis of variance) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้คิด วิเคราะห์เองและใช้โปรแกรมสำเร็จรูป AIM ที่ภาควิชาสถิติวิจัย ของวิทยาลัยครูพระนครศรี อยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอน 1 การศึกษาการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู ในด้านการรักษาสำจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และ ความ เสียสละ

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนะเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการรักษาสำจจะ การรู้จักข่มใจ ตนเอง ความอดทน ความ เสียสละ อยู่ในเกณฑ์สูง

1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติ ตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ใน ด้านการรักษาสัจจะ ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงทุกประเด็น

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ในเรื่องการเห็นความสำคัญของการประหยัดใช้วัสดุ คุรุภัณฑ์

ครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ในเรื่องการบริหารงานด้วยความ ยุติธรรม นำหลักพบกันครึ่งทางมาใช้แก้ปัญหา ทาวิธีขจัดปัญหาทุจริตในโรงเรียน โดยวางแผน รัศกุ่มชัดเจน ลงโทษผู้ประพฤติผิดระ เบียบวินัย โดยยึดหลักคุณธรรม การเห็นความสำคัญของการประหยัดใช้ วัสดุ คุรุภัณฑ์ และการมีความจริงจัง มีความอดทน อดกลั้น ต่อการซักถามของ ผู้ร่วมงาน

สรุปโดยรวม ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ใน เกณฑ์สูง

1.3 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการ ปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ใน ด้านการรู้จักข่มใจตนเอง ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ ปานกลางในเรื่อง ความมีขันติ เมื่อประสบปัญหา

ครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจ ตนเอง อยู่ในเกณฑ์สูง ทุกประเด็น

สรุปโดยส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ในเกณฑ์สูง

1.4 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน มีทักษะต่อการปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทนของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงทุกประเด็น

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีทักษะต่อการปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทนของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในเรื่องการมีเทคนิคจูงใจให้บุคลากร มีความวิริยะอุตสาหะ

ครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทนของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในเรื่องการมีเทคนิคจูงใจให้บุคลากร มีความวิริยะอุตสาหะ

สรุปโดยส่วนรวม ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความอดทน ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูง

1.5 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูงเป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในเรื่อง การแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้ที่ยากแคลน

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีทักษะต่อการปฏิบัติคุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูง ทุกประเด็น

ครู มีทัศนคติต่อความปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง เป็นส่วนใหญ่ แต่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในเรื่อง อุตสาหณ เพื่อ สร้างความสามัคคี และในเรื่อง การแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้ที่ยากแคลน

สรุป ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครู มีทัศนคติต่อการ ปฏิบัติตาม คุณธรรม 4 ประการ ในด้านความเสียสละ ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์สูง

ตอน 2 เปรียบเทียบการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน และครู

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติ ตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านการรักษาสัจจะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สำหรับทัศนคติของ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนกับครูนั้น ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติ ตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สำหรับทัศนคติของ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน กับครูนั้นไม่แตกต่างกัน

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับคุณธรรมด้านการรู้จักข่มใจตนเอง ที่ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน ได้แก่ การกำหนดระยะเวลา ในการทำงานทุกอย่างให้แล้วเสร็จ

2.3 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติ ตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านความอดทนแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สำหรับทักษะของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนกับครูนั้น ไม่แตกต่างกัน

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับคุณธรรมด้านความอดทนที่ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะไม่แตกต่างกัน ได้แก่ การใช้ความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว การมีเทคนิคเชิงใจให้บุคลากรมีความวิริยะ อุตสาหะ การรักษาสภาพ ความมีขันติ เมื่อประสบปัญหา และการปรับปรุงวิธีการทำงาน

2.4 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะต่อการปฏิบัติ ตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านความเสียสละ แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สำหรับทักษะ ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนกับครูนั้น ไม่แตกต่างกัน

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับคุณธรรมด้านความเสียสละ ที่ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทักษะที่ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ การอุทิศเวลาในการทำงาน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าที่ได้สรุปดังกล่าวแล้วนั้น มีประเด็นที่สมควรหยิบยกมา
 คำเนิการอภิปรายดังนี้

1. การที่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติสูงทุกด้านนั้น ถือได้ว่าเป็นข้อค้นพบที่น่ายินดีสำหรับวงการ บริหารการศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะเหตุว่าคุณธรรม 4 ประการ ดังกล่าวนั้น เป็นคุณธรรมที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้มีกระแสพระราชดำรัส พระราชทาน แก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสเฉลิมฉลองสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เมื่อวันที่จันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525 ณ ท้องสนามหลวง ซึ่งพระราชดำรัสตอนหนึ่ง ความว่า (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม. 2533 : 19)

"ประชาชนแต่ละคนจะต้องขวนขวาย สร้างสรรประโยชน์ และดำรงอยู่ในคุณธรรม อันสมควรแก่ฐานะของตน คุณธรรมที่ควรจะศึกษา และนำมาปฏิบัติมีอยู่ 4 ประการ

ประการแรก คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติ แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกฝนตนเองให้ประพฤติอยู่ในความ สัตย์ ความดี นั้น

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออมที่ไม่ประพฤติปฏิบัติล่วงความ สุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรม 4 ประการ ดังกล่าวนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝัง และบำรุงให้ เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมี โอกาสปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้า"

สำนักงานพัฒนาคุณธรรม (2533 : 19) ได้วิเคราะห์ว่าพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเรื่องคุณธรรม 4 ประการนี้ สอดคล้องกับหลักธรรมทาง พุทธศาสนา คือ มาราวาสธรรม ธรรมสำหรับผู้ครองเรือน อันประกอบด้วย สัจจะ การรักษา สัตย์ ทมะ การรู้จักข่มใจ ยันติ ความอดทน และ จาคะ การบริจาค

เมื่อผลการศึกษาค้นคว้าออกมาอยู่ในเกณฑ์ปฏิบัติสูง ทุกด้าน นับว่าเป็นนิมิตหมายอันดี ต่อวงการ การบริหารการศึกษา เพราะถือว่า ผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ได้แสดงออกในด้าน ความรัก ความเทอดทูน จงรักภักดี ในองค์พระมหากษัตริย์ และเป็นการ ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

เหตุอีกประการหนึ่ง ที่สนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามคุณธรรม ในระดับสูงนั้น สืบเนื่องมาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียน ซึ่ง

จะกำหนดหลักสูตรเน้นหนักในด้านการอบรม เกี่ยวกับคุณธรรม ทัดเทียมกับความรู้ และทักษะด้านวิชาการ และการบริหาร (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.2530 : 16) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ยังได้จัดตั้งสำนักงานพัฒนาคุณธรรม ซึ่งมีโครงการให้การฝึกอบรมเน้นหนักด้านคุณธรรม แก่ผู้บริหาร และครูโดยทั่วไป ดังที่ได้อ้างอิงในตอนต้น อาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติตามคุณธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผลมาจากกระบวนการฝึกอบรมดังกล่าว ดังที่ มิทเชลล์ (MITCHELL. 1982 : 450) กล่าวว่า การฝึกอบรม คือพื้นฐานการเรียนรู้อย่างหนึ่ง เป็นความพยายามขององค์กร ที่จะจัดหาประสบการณ์ให้กับบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการฝึกอบรม เป็นสิ่งที่กำหนดโครงการประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทัศนคติ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมยังเป็นความพยายามขององค์กรที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกอย่างครบกระบวนการ

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในครั้งนี้ แตกต่างกับผลการวิจัยของ ธวัช โทธิกุล ซึ่งได้วิจัย คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า คุณธรรมผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏอยู่ในระดับดีมาก ยกเว้นคุณธรรมในด้านการรักษาสัจจะที่ปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง

2. การที่ผู้บริหารโรงเรียน และครู มีทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันนั้น สืบเนื่องมาจาก กลุ่มบุคคลทั้งสองอยู่ในสถานภาพที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา อีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา การคาดหวังบทบาท หรือการคาดหวังพฤติกรรมย่อมแตกต่างกัน ดังนั้นกลุ่มครูซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาย่อมคาดหวังไว้สูงกว่า ซึ่งหมายถึง ครูคาดหวังให้ผู้บริหารโรงเรียน ได้ปฏิบัติตามคุณธรรมให้สูงกว่าที่ปฏิบัติอยู่

3. การที่ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทัศนคติต่อการปฏิบัติตามคุณธรรมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันนั้น ด้วยเหตุผลของความแตกต่างด้านสถานภาพ เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยต่อไป

เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการที่จะมองเห็นการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ถ้าเป็นไปได้ผู้วิจัยเห็นควรรีบทำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ทำการวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ หรือกลยุทธ์ในการที่จะปลูกฝัง และพัฒนาการปฏิบัติตามคุณธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

๒. เมื่อได้ดำเนินการวิจัยตามที่เสนอข้อที่ 1 ควรนำผลที่ได้รับมาเป็นพื้นฐานในการจัดทำโครงการพัฒนาการปฏิบัติตามคุณธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจสังคม

๓. ทำการวิจัยเชิงประ เหมินผลการปฏิบัติตามคุณธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อปรับปรุงการวางแผนปฏิบัติการพัฒนาการปฏิบัติตามคุณธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายอย่างแท้จริง

๔. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหารให้ครอบคลุมคุณธรรมด้านอื่น ๆ อีก และศึกษาจากกลุ่มประชากรที่มีวงกว้างยิ่งขึ้น

บรรณาธิการ

บรรณานุกรม

การประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช, 2528.

การฝึกหัดครู, กรม. จริยธรรมของอาจารย์ และนักศึกษาสังกัดสถานศึกษา กรมการฝึกหัดครู.

กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2526.

การศาสนา, กรม. การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ และการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน

5 ประการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2525.

เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์. "ค่านิยม" ในความหมายค่านิยม. กรุงเทพฯ : สำนักงาน

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2527.

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานวันเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว,

พระบรมราโชวาท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2530.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือปลูกฝังค่านิยม.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิคาอาร์ต, 2526.

เคลื่อน บุญแก้ว. การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมของนักเรียนฝึกหัดครู นักเรียนเกษตรกรรม

และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ. 2515.

จรรยา สุภาพ. แบบฝึกหัดสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : สหบุรุษการพิมพ์, 2525.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. จุลสารฉบับที่ 4 สถาบัน

พฤติกรรมวิจัยศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2526.

ธวัช โปธิกุล. คุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

ประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

- บรรจง ชุสกุลชาติ. บทความทางวิชาการ พ.ศ. 2530 - 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2533.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน กองเผยแพร่การศึกษา. สัมมนาว่าด้วยจริยศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ ณ ศาลาสินติธรรม 20 - 24 กุมภาพันธ์ 2504.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ รสพ, 2504.
- ประชุม รอดประเสริฐ, ดร. เอกสารประกอบการสอนเรื่องความรู้เกี่ยวกับการบริหาร.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- ปิ่น มุกกันต์. "ธรรมของมรวาาส," เอกสารประกอบการประชุมอบรมครูสอนจริยศึกษา.
กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2525.
- พนัส หันนาคินทร์, ศาสตราจารย์ ดร. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
2529.
- พุทธทาสภิกขุ, พระ. พุทธจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระนคร, 2526.
- _____. "ธรรมสำหรับครู," คำบรรยายของพระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ)
ณ สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 4 - 29 กันยายน
2527.
- พัฒนาผู้บริหารการศึกษา, สถาบัน กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรเตรียมผู้บริหาร โรงเรียน
มัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา. 2530.
- พัฒนาคุณธรรม, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการพัฒนาคุณธรรม. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2533.
- มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. พจนานุกรมพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย, 2518.
- ราชวรมณี, พระ พจนานุกรมพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2523.
- _____. พุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์, 2526.

- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- ละม่อม ชัยโย และคนอื่น ๆ. คู่มือปฏิบัติราชการ. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2531.
- ล้วน สายยศ. สถิติวิทยาทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- วชิรญาณวโรรส, กรมพระยาสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ. พุทธศาสนสุภาษิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2516.
- วงศ์ศักดิ์ วรธัมโม, พระ. ครูกับศีลธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมชายการพิมพ์, 2522.
- วิเชียร เกตุสิงห์. คู่มือการวิจัย สถิติ วิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.
- วิชากร, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. สารพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2533.
- วิระวรรณ อามระดิษ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- วิระ บำรุงรักษ์. "จริยวิทยา," แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2533.
- วิรัช - นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ. "บุคลิกภาพประชาธิปไตยกับสังคมไทย," พัฒนาวิถึผล. 5 - 11; กรกฎาคม, 2526.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2520.
- สมทรง บุญฤทธิ. คู่มือครูสอนศีลธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมชายการพิมพ์, 2521.
- สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. การศึกษาคามแนวพุทธศาสตร์ เพื่อสันติภาพและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศิลปสนองการพิมพ์, 2531.

- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ปรัชญา และคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2525.
- ๒ สมาน ชาลี เครือ. ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์. ปรินญาณพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- สุชีพ ปุณยานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหามกุฏราชวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2524.
- ๒ สุรพล โพธิศ. การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมของนักศึกษาไทยพุทธ และนักศึกษาไทย
อิสลาม ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครูยะลา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- แสง จันทร์งาม. "การสอนจริยธรรมในโรงเรียน," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคม
ไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2522.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา
การพิมพ์, 2527.
- ๔ อนุสรณ์ อรรถสิริ. การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมบางประการของผู้สอนระดับปริญญาตรี
และนิสิตระดับชั้นปีที่ 1. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

Barnbart, Clarence. The World Book Dictionary. Chicago : World
Book - childcraft International, Inc, 1973.

Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New Jersey. : Prentice
Hall, 1977.

Carter V. Good. Dictionary of Education. New York : McGraw Hill
Book Co.Inc., 1973.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement. Vol. 30. No 3. Autumn, 1970.

Lowe, Marshall G. Value Orientation in Counseling and Psychotherapy. London : The Control Press Publishers, 1976.

Mitchell, Terrece R. People in Organization : An Introduction to organizational Behavior. Tokyo : Kosaida Printing Co. Ltd, 1982.

Temple, Annette Kendrick. "the Effect of a Values Classification Process on Students Views of Their Own and Peer Values," in Dissertation Abstracts. May, 1979.

חכמתארת

ที่ ทม 1007/2558

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

7 ตุลาคม 2534

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายปรีชา ชันธไพโรศรี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาตามทัศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

รศ. ทวีบูรณ์ หอมเย็น ประธาน

รศ. ดร. สุนทร โศทรบรรเทา กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯ ขอความอนุเคราะห์ คือ ขออนุญาตให้ผู้บริหาร และครู โรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนตุลาคม 2534 เพื่อเป็นข้อมูลใน
การทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมพร บัวทอง

(ศาสตราจารย์ ดร. สมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ อย (สศจ.)0030/1604

สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ถนนโรจนะ อย 13000

8 ตุลาคม 2534

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้วยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขอความร่วมมือไปยังสำนักงาน
สามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการอำนวยความสะดวกให้ นายปรีชา ชันธุ์ไพฑูริ
นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ทำ
การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู เพื่อทำการ
วิจัยเรื่อง "คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา"
ซึ่งสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ความร่วมมือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาให้ความร่วมมือตามที่เห็นสมควรต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

นายอุเทน เจริญกุล

(นายอุเทน เจริญกุล)

ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร

8 ตุลาคม 2534

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
เรียน ผู้บริหารโรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

ข้าพเจ้า นายปรีชา ชันธไพโรศรี กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีโครงการจะทำวิจัยเรื่อง "คุณธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และ ครู ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นปริญาานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต ผลของการวิจัยเรื่องนี้ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการของท่านแต่อย่างใด
การสรุปผลจะเป็นส่วนรวม มิได้แยกแผลผลเป็นรายโรงเรียน

จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อ
ประโยชน์ทางวิชาการ จึงขอขอบพระคุณท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ของแสดงความนับถือ

นายปรีชา ชันธไพโรศรี

(นายปรีชา ชันธไพโรศรี)

บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร

8 ตุลาคม 2534

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

ข้าพเจ้า นายปรีชา ชันธไพโรศรี กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีโครงการจะทำวิจัยเรื่อง "คุณธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นวิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต ผลของการวิจัยเรื่องนี้ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการของท่านแต่อย่างใด
การสรุปผลจะเป็นส่วนรวม มิได้แยกแปลผลเป็นรายโรงเรียน

จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อ
ประโยชน์ทางวิชาการ จึงขอขอบพระคุณท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ปรีชา ชันธไพโรศรี

(นายปรีชา ชันธไพโรศรี)

บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร

8 ตุลาคม 2534

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ครู - อาจารย์ - ผู้สอน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

ข้าพเจ้า นายปรีชา ชันธไพโรศรี กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีโครงการจะทำวิจัยเรื่อง "คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามหาบัณฑิต ผลของการวิจัยเรื่องนี้ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการของท่านแต่อย่างใด การสรุปผลจะเป็นส่วนรวม มิได้แยกแยะผลเป็นรายโรงเรียน

จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ จึงขอขอบพระคุณท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ปรีชา ชันธไพโรศรี

(นายปรีชา ชันธไพโรศรี)

แบบสอบถาม

คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

ก. ผลจากการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อตัวท่าน หรือวงราชการที่ท่านเกี่ยวข้องแต่ประการใด

ข. ข้อความต่อไปนี้ เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ที่ประพฤตินิติปฏิบัติในสายตาของท่าน โปรดอ่านและพิจารณาว่า สาระสำคัญต่อไปนี้ ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด โดยถือเกณฑ์ ดังนี้

มากที่สุดฯให้	5	คะแนน	หมายถึง	ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ
มากให้	4	คะแนน	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อย ๆ
ปานกลางให้	3	คะแนน	หมายถึง	ปฏิบัติบ้าง
น้อยให้	2	คะแนน	หมายถึง	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
น้อยที่สุดให้	1	คะแนน	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยครั้งที่สุด หรือไม่ปฏิบัติเลย

ค. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เกี่ยวกับตัวท่าน
ในปัจจุบัน

- ตำแหน่ง
- ผู้บริหารโรงเรียน
 - ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
 - ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อความต่อไปนี้ เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ และพิจารณาว่า ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ข้อ	การแสดงออกด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติที่สังเกตได้				
		5	4	3	2	1
x	เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตด้วยความประหยัด และเรียบง่าย			✓		

หมายความว่า ท่านมีความเห็นว่าผู้บริหารได้ประพฤติปฏิบัติในด้านการรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อคำถาม

ข้อ	การแสดงผลออกด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติที่สังเกตได้				
		5	4	3	2	1
1	ตรงต่อเวลา เช่น การมาทำงาน การประชุม การนัดหมาย.....
2	พยายามให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบด้วยความเต็มใจพอใจ.....
3	ละเว้นการนินทาผู้น้อย
4	บริหารงานด้วยความยุติธรรม นำหลักพบกันครึ่งทางมาใช้แก้ปัญหา
5	ข้อสคัญต่อหน้าที่ ทำงานคุ้มค่าเงินเดือน ไม่เอาเปรียบราชการ
6	หาวิธีขจัดปัญหาทุจริตในโรงเรียน โดยการวางแผน รัศกุม ชัดเจน
7	ส่งเสริมการมีชีวิตแบบไทย ๆ คือ อยู่ร่วมกัน จินพี่น้อง มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือกันยามทุกข์ยาก.....
8	ลงโทษ ผู้ประพฤติปฏิบัติผิดระเบียบวินัย โดยยึดหลักคุณธรรม.....
9	สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้ร่มรื่น ร่มเย็น อบอุน มีความประพฤติดอกันด้วยความสุภาพอ่อนโยน นุ่มนวย โดยทั่วไป

ข้อคำถาม

ข้อ	การแสดงออกด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติที่สังเกตได้				
		5	4	3	2	1
10	เอาใจใส่ให้มีการใช้กระดาษโรเนียว กระดาษไข กระดาษเขียนตอบ ซอล์ค และวัสดุอื่น ๆ อย่างประหยัด.
11	ชื่อตรงต่องานของตัวเองที่กำหนดไว้.....
12	ชื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จักกระจายงาน ไม่ก้าวก้าวยงาน.....
13	มีความยุติธรรม.....
14	มีความจริงใจ มีความอดกลั้น อดทน ต่อการซักถาม ของผู้ร่วมงาน.....
15	กำหนดระยะเวลาในการทำงานทุกอย่างให้แล้วเสร็จ ไว้ด้วย.....
16	เป็นตัวของตัวเอง เชื่อมั่น และกล้าทำในสิ่งที่ชอบ ด้วยเหตุผล และพร้อมที่จะยอมรับความผิดพลาด.....
17	แสดงความเข้มแข็งอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ปัญหาต่าง ๆ.....
18	เมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตามที่ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน ตั้งสติ หรือควบคุมสติให้มั่นคงเสียก่อนแล้วจึงแก้ไข.....
19	เมื่อประสบปัญหาอะไรก็ตาม จะพยายามวิเคราะห์ สาเหตุของปัญหานั้นก่อนเสมอ.....

ข้อ	การแสดงออกด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติที่สังเกตได้				
		5	4	3	2	1
20	รักษาความลับของผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา.....
21	ประพฤติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน และไม่คูหมิ่น เหยียดหยามบุคคลอื่น
22	ยับยั้งการแสดงพฤติกรรมของคนได้ทันก่อนที่จะก่อให้เกิด ผลเสียหาย ทั้งฝ่ายตน และผู้อื่น.....
23	ควบคุมตนเองไม่ให้ตก เป็นทาสของสิ่งชั่วร้าย มอบเมา.....
24	ระลึกตั้งมั่นในความถูกต้องดีงามประจำใจตลอด.....
25	ควบคุมตนเอง ไม่ให้เข้าไป เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่ อาจก่อให้เกิดความเสียหาย.....
26	ดักเตือนผู้อื่นให้ยับยั้งควบคุมพฤติกรรมของ เขาที่อาจก่อ ให้เกิดความเสียหาย
27	มีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญกับปัญหา หรืออุปสรรคใด ๆ.....
28	ไม่พึ่งค้ำชูองของผู้อื่น ต้องคิดพิจารณา และใคร่ครองให้ รอบคอบทุกครั้งในการทำงาน.....
29	ไม่ละทิ้งหน้าที่ ซึ่งจะทําให้ เป็นผลเสียต่อหมู่คณะ หรือ ส่วนรวม
30	ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จ ลุล่วงโดยเร็ว งานไม่ค้างค้ำ.....

ข้อ	การแสดงออกด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติที่สังเกตได้				
		5	4	3	2	1
31	มีคำขวัญ คำเตือน การประชาสัมพันธ์ และเทคนิคจูงใจต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนขยันหมั่นเพียรในการทำงาน.....
32	เอาใจใส่ติดตามผลการทำงานอย่างรัดกุมทั่วถึง เพื่อให้งานสำเร็จเรียบร้อยโดยเร็วตามเป้าหมาย และเวลาที่กำหนด.....
33	ยกย่องสรรเสริญผู้ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร และพิจารณาความดีความชอบตามผลงานที่ปฏิบัติ
34	รักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ.....
35	ทุกครั้งที่มีปัญหาหาคะไรก็ตามที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยวิธีการเดิม ก็ไม่ละความพยายาม หรือเกิดความท้อแท้
36	กระตือรือร้น และรักที่จะมาโรงเรียนอยู่เสมอ.....
37	ตั้งใจทำงาน อุทิศเวลาให้ราชการอย่างสม่ำเสมอองให้.
38	ตรวจสอบ ปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพ และก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา.....
39	มีความตื่นตัว และสม่ำเสมอในการทำงานทุกอย่าง.....
40	มาทำงานแต่เช้า กลับเย็น หรืออุทิศเวลามาทำงานในวันหยุด

ข้อ	การแสดงออกด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติที่สังเกตได้				
		5	4	3	2	1
41	บารุงขวัญ และโน้มน้าวให้เกิดแรงศรัทธา แรงสามัคคี และความไว้วางใจกันในหมู่คณะ
42	มีเมตตากรุณาต่อผู้น้อย เต็มใจช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ำให้ข้อขัดข้อง และปัญหาต่าง ๆ ของผู้น้อย
43	เมื่อเห็นผู้ใดกำลังประสบปัญหายุ่งยาก ก็เข้าช่วยเหลือ ปรโลบใจ เพื่อให้เขาสามารถคุมสติมั่นได้ เป็นเบื้องต้น...
44	เสียสละในส่วแบ่งของตนให้กับผู้ที่ขาดแคลน และมี ความจำเป็นกว่า
45	แสดงความยินดีในความสุข ความสำเร็จของผู้อื่น
46	ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่น มาเป็นผลงานของตน
47	ไม่นำเอาของส่วนรวมมาใช้ เป็นประโยชน์ส่วนตัว
48	บำเพ็ญตน เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
49	ไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการเบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์
50	ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังด้วยความรับผิดชอบ และเสียสละ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายปรีชา ชันธไพศรี

เกิด วันที่ 25 เมษายน พุทธศักราช 2490

สถานที่เกิด อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 53/4 หมู่ 2 ถนนโรจนะ ตำบลประคูชัย
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1300

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2505 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนน้ำตาลอนุเคราะห์ จังหวัดลำปาง

พ.ศ.2509 ป.กศ.สูง (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทฟิสิกส์) จากวิทยาลัยครู
เชียงใหม่

พ.ศ.2513 กศ.บ. (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทฟิสิกส์)
จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน

พ.ศ.2534 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และ ครู
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ
ของ
ปรีชา ชันธไพศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มกราคม 2535

การศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และ ครู ที่มีต่อคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4 ประการ ได้แก่ การรักษาสัจจะ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทน และความเสียสละ 2) เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครู ที่มีต่อคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4 ประการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 29 คน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน 56 คน และ ครู 306 คน ในปีการศึกษา 2534 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีรายละเอียด 50 ข้อ โดยผู้วิจัยสร้างเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว (F - test)

ผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และ ครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ อยู่ในเกณฑ์สูงทุกด้าน
2. ผู้บริหารโรงเรียน กับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้บริหารโรงเรียน กับครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน กับครู มีทักษะต่อการปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

THE VIRTUE OF SECONDARY SCHOOL ADMINSTRATORS UNDER THE GENERAL
EDUCATION DEPARTMENT AS PECEIVED BY SCHOOL ADMINISTRATORS,
SCHOOL ASSISTANT ADMINISTRATORS AND TEACHERS
IN AYUTTHAYA PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

PREECHAR KUNTAPRISREE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree at
Srinakharinwirot University Prasanmit
January 1991

The purposes of this research were 1) to study the four virtues of public secondary school administrators as perceived by teachers, assistant administrators and administrators of public secondary schools in Ayutthaya. The four virtues are truthfulness, taming oneself, tolerance and generosity 2) to compare the perceptions of teachers, assistant administrators and administrators toward the four Virtues of secondary school administrators.

The Sample of study consisted of 306 teachers, 56 assistant administrators and 29 administrators. The fifty items of rating scale questionnaires was employed for collecting of data. Arithmetic mean, standard deviation and F-test were used for statistical analysis.

The results of the study revealed as follows :

1. The teachers, assistant administrators and administrators perceived the four virtues of public secondary school administrators at high level.
2. The school administrators and the assistant administrators perceived significantly different at .05 in the four virtues of public secondary school administrators.
3. The school administrators and the teachers perceived significantly different at .05 in the four virtues of public secondary school administrators.
4. The teachers and assistant administrators perceived no significantly different in the four virtues of public secondary school administrators.